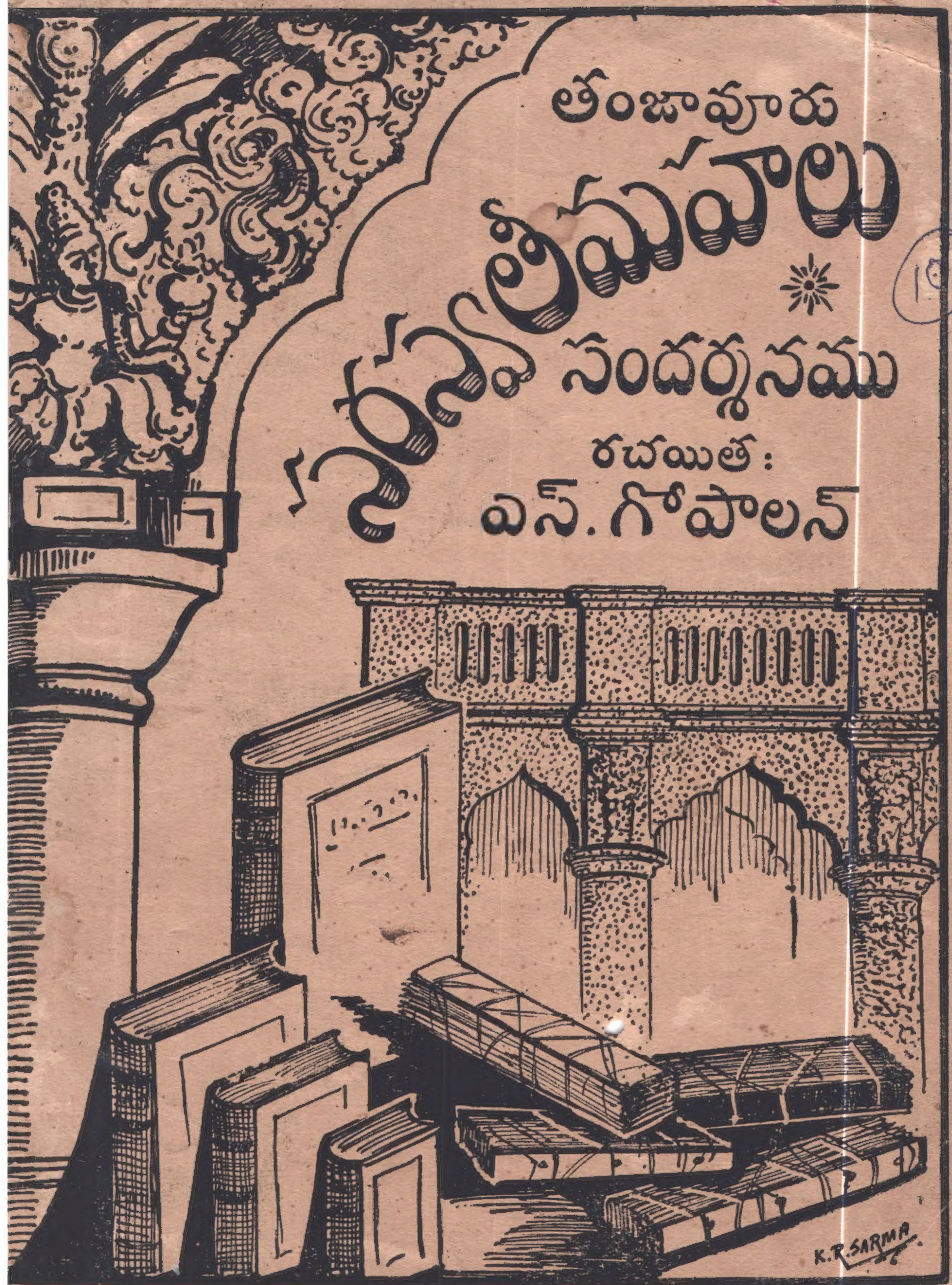

2062

తంజావూరు
సమృద్ధి
సందర్శనము
రచయిత:
ఎస్. గోపాలన్

10

C

CI

LIBRARY
NO. 10

తంజావూరు సరస్వతీమహాలు

సందర్శనము

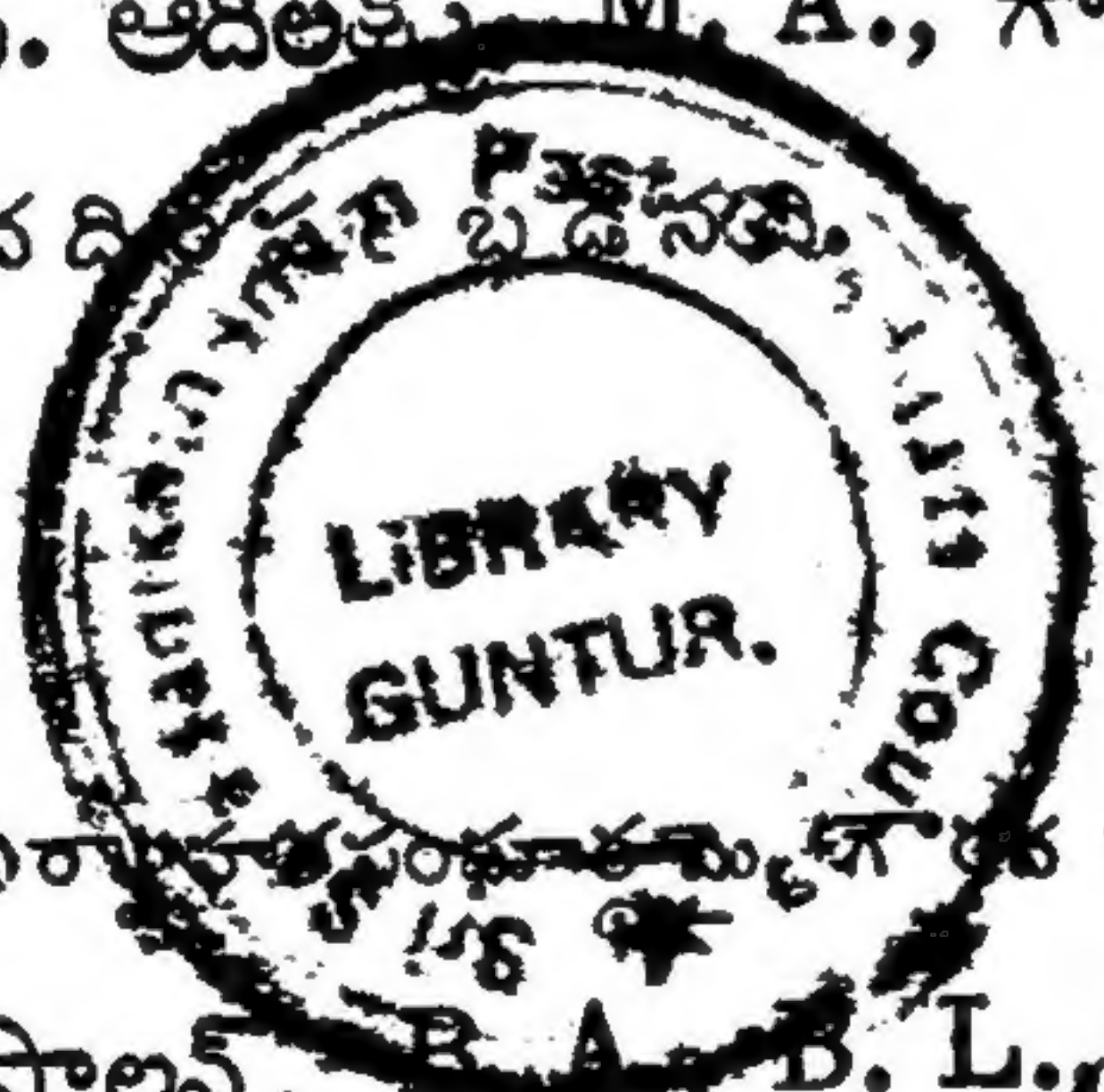
తంజావూరు సరస్వతీమహాలు నిర్వాహకసంఘ గౌరవ కార్యదర్శి యగు

శ్రీయుత ఎస్. గోపాలన్, B. A., B. L., గారిచే

రచియింపఁబడినది.

శ్రీమతి యమ్. ఆదిలక్ష్మి, M. A., గారిచే

ననువదింపఁబడినది.

తంజావూరు సరస్వతీమహాలు నిర్వాహకసంఘ గౌరవ కార్యదర్శి యగు

శ్రీయుత ఎస్. గోపాలన్, B. A., B. L., గారిచే

బ్రచురింపఁబడినది.

1957

మూల్యము 50 నయాపైసలు

మ డ్రి త ము :
ర త్నం ము ద్రాక్ష రశాల
11, బద్ర య్యన్ వీధి,
మ ద్రాసు - 1.

LIBRARY
BOOK NO. 10

శ్రీ
తంజావూరు
సరస్వతీమహాలు సందర్శనము

ప్రపంచమున అత్యద్భుతమైనవి ఆశ్చర్యకరమైనవి అందఱు తప్పక చూచి
ఆనందించవలసినవి యేడు విచిత్రములు కలవని యందురు. కాని అవి యేడే కావు.
మఱికొన్ని కూడ నున్నవి. వానిలో సరస్వతీమహాలు ఒకటి.

ఏదేనొక చిన్న పరిధిలో దీనిని గూర్చి చెప్పుట సాధ్యముకానివని. అది
'ఇట్టిది' అని చెప్పుటకన్న 'దివ్యమాత్రముగా' అని చెప్పుట సులభతరము. ఇది
కేవలము పురాతత్వవిదుల నాకర్షించు పురావస్తుప్రదర్శనశాల కాదు. ప్రాచీన
తను నిరూపించు చిహ్నమాత్రమును గాదు. పాతబడిన ప్రాచీనవిజ్ఞానము భద్ర
పఱుపబడిన పేటికయును గాదు. ఈ సంస్థ సజీవమై విరాజిల్లుచు నీ కాలమువార
మగు మనకు మిక్కిలిగా అభిరుచిని కలిగించునది. ఇతిహాసిక లేక చారిత్రక పరిశోధ
నకు కేంద్రముగా గణింపదగినది. చరిత్రకే కాక సంగీతము, సాంస్కృతికము,
వైద్యము, తదితర విజ్ఞానశాస్త్రముల కన్నిటికి ఊత్ర మీ స్థలము. అంతేకాదు,
విద్వాంసులకు సాహితీగవేషణులకు స్వర్ణయాత్రవంటిది. దక్షిణ హిందూదేశము
యొక్క వెలలేని ఆస్తి యిది. భారతదేశమున కంతటికి చివరకు ప్రపంచమున
కంతటికి శ్రేయస్సు నాపాదించు రత్నఖని యిది.

ఈ సరస్వతీమహాలు మూడు విభిన్న సంస్కృతివాహినుల సమ్మేళనవలన
కలిగిన త్రివేణీసంగమమువంటి పావనకళాక్షేత్రము. తమిళచోళులు తెలుగు
నాయకులు మహారాష్ట్ర మహారాజులయొక్క సంస్కృతి సరియైన పాళ్లలో నిచట
సంగమించి ఆయా రాజవంశముల సౌహార్దమును, కళాభిరుచిని వేనోళ్లచాటు దివ్య
స్థాన మిది. చిట్టచివరకు ఆంగ్లేయుల ప్రభావము సోకి ఇది పూర్తి సౌభాగ్యము
నందుకొన్నది.

చారిత్రకభూమిక :

సరస్వతీమహాలును సందర్శించుటకు ముందు దానికి సర్వోత్తమ మగు స్వరూపము నొసగిన పరిస్థితులను, అది యుద్భవించిననాటి వాతావరణమును గూర్చి తెలిసికొనుట అవశ్యకమగుచున్నది. ఈ భూమిక యంతయు తంజావూరి చరిత్రయే.

చారిత్రకముగా మనకు తెలియవచ్చిన పాలకులలో 'ముత్తరాసుల'ను వారు ప్రాచీనులు. వీరు తంజావూరుజిల్లాలో 'తిరుక్కాట్టుప్పల్లి' యను నూరి నమీషమున నున్న 'సెందలై' అను సారవంతమగు ప్రదేశమునుండి పాలించుచుండిరి. వారికి సెందలై అను నా గ్రామమే రాజధాని. మనకు వారి కాలమునాటి విషయము లంతగా తెలియుటలేదు. తొమ్మిదియవ శతాబ్ది మధ్యభాగమున వారు పల్లవులకు సామంతులై యుండిరని, అప్పుడు చోళ చక్రవర్తియగు విజయాలయుడు (క్రీ.వె. 850-907) తంజావూరిని జయించి తన రాజధానిగా జేసి కొనెనని మాత్రము తెలియుచున్నది.

ఆహా! ఆ చోళులనామ మెంత మహత్తరమైనది! ఎంత ఆకర్షణీయమైనది! భారతదేశచరిత్రలో చోళుల వృత్తాంతము చాల పుటల నాక్రమించును. ప్రాచీన కాలములో పురాణయుగమున వారు చాల బలవత్తరమైన రాజవంశముగా ప్రఖ్యాతి నొందిరి. వారు పాండవులకు సమకాలికులైనట్లు భారత ముద్బోషించుచున్నది. అశోకుని శిలాస్తంభములలో వీరు పేర్కొనబడియుండుటచే క్రీ.పూ. 250 పూర్వమే వీరు ప్రసిద్ధికెక్కినట్లు విదిత మగును. రమారమి 2000 యేండ్లు రాజ్యాధికారము వహించి, రాజకీయముగాను, సాంస్కృతికముగాను ఉన్నతశృంగముల నధిరోపించి 13-వ శతాబ్ది వరకు తమకు సాటి యెవరు లేరని యనిపించుకొన్న శ్రేష్ఠరాజవంశము చోళవంశము.

చోళుల రాజ్యపరిపాలనాకాలమున తమిళభాషయందెన్నో అమరరచనలు వెల్వడినవి. కాబట్టి ఇట్టి చోళచక్రవర్తులకు స్థానమగు తంజావూరు అనేకములగు అమూల్యగ్రంథముల కునికిపట్టె యుండుటలో నాశ్చర్య మేమున్నది.

చోళులకు వెనుక నాయకరాజులు వచ్చిరి. పదునాల్గవ శతాబ్దంతమున చోళమండల మంతయు విజయనగరరాజుల యధీనములోనికి వచ్చినది. అంతవరకు కొందఱు చిల్లర సామంతులు చోళవంశమునకు జెందినట్లు వ్యవహరించుచు తంజావూరు నేలిరి. విజయనగరరాజులు తమ ప్రతినిధుల మూలముగా దక్షిణప్రాంతము నేలుచు వచ్చిరి. క్రీ. శ. 1532 లో అచ్యుతదేవరాయలచే నియమింపబడిన రాజ ప్రతినిధి చెవ్వప్పనాయకుడు తంజావూరికి నాయకవంశమునకు మూలపురుషుడు.

నాయకరాజు లందఱును గొప్ప పండితులు ; విద్వాంసులు ; వారేగాక వారి దేవేరులు సైతము కవయిత్రులు. వారి మంత్రులుకూడ మంచి కవులు, రసజ్ఞులు. ఈ నాయకరాజుల యాస్థానమున సంస్కృతమునందును, తెలుగునందును చక్కని పండిత్యము గల కవులు, నాటకకర్తలు, విలసిల్లియుండిరి. నాయకరాజుల పరిపాలనాకాలమున, అనగా క్రీ. శ. 1532 నుండి 1673 వరకు రచితములైన ఆంధ్ర గీర్వాణగ్రంథములు నిధులవలె సురక్షితములై యిప్పటికిని ఉత్తమ తరగతి వాఙ్మయముగా ప్రఖ్యాతి నందుచున్నవి.

నాయకరాజుల తర్వాత తంజావూరు క్రీ. శ. 1674 లో మహారాష్ట్రుల హస్తగతమైనది. ప్రఖ్యాతభారతీయవీరుడు హిందూమతోద్ధారకుడు శివాజీ సోదరుడగు ఏకోజీ తంజావూరి నేలిన మొదటి మహారాష్ట్రరాజు. అతని ననుసరించిన తదితర మహారాష్ట్రపాలకులును కళలయం దభిరుచిగలవారై సారస్వతసేవకులై ప్రసిద్ధికెక్కిరి. ఈ మహారాష్ట్రరాజులలో చాలమంది బహుభాషాకోవిదులు. వారు తమిళమును తెలుగును సంస్కృతమును మహారాష్ట్రమును ఆదరించి పోషించిరి. ఈ సరస్వతీమహాలు సమస్తకళాసామగ్రిచే సమకూర్పబడి యభివృద్ధినందినది, మహా సీయుడగు మహారాష్ట్రమహారాజు శరభోజీకాలముననే. అందువలననే ఈ భాండా గారము “మహారాజ శరభోజీయొక్క సరస్వతీమహాలు గ్రంథాలయము” అని అతని పేర అంకితమై యున్నది. మహారాష్ట్రరాజుల పాలనలో జరిగిన సారస్వతాభివృద్ధి యమోఘము. ఈ కాలపు కావ్యములన్నియు సరస్వతీమహాలు యొక్క సర్వోత్కృష్టసంపదలు.

ఆ వెనుక తుది మహారాష్ట్రరాజుల కాలమున ముఖ్యముగా తులజాజీయు, నతని దత్తపుత్రుడు శరభోజీయు ఆంగ్ల, ప్రెంచికళలను, సారస్వతమును గూడ పోషించిరి. దీనితో శతాబ్దుల తరబడిని తంజావూరిలో జరుగుచున్న కళారాధన పరాకాష్ఠ నందినది. ప్రాచీనచోళులచే ప్రారంభింపబడిన సారస్వతచిత్రము మెఱుగులు దిద్దబడి సంపూర్ణశోభతో వెలుగొందినది.

చోళుల కాలమునుండి మహారాష్ట్రరాజ్యముయొక్క క్షీణదశ, పతనము వఱకు అనగా క్రీ. శ. 1855 వరకు గల తంజావూరి చరిత్ర అనుబంధమున చేర్చబడినది.

ఇప్పుడు మనకు సరస్వతీమహాలు నావిర్భవింపజేసిన చారిత్రకపరిస్థితులను ప్రభావములను గూర్చి కొంత అభిప్రాయ మేర్పడినది గదా! ఇక పుస్తకభాండా గారముపై దృష్టి సారితము.

భాండాగారముపై ఒక దృష్టి :

పుస్తకభాండాగారమునకు వెలుపల మెదుట కొంత బయలుస్థలమున్నది. అందు చక్కని కూటములో ఆకర్షణీయమైన చలువరాతిపై మానవప్రమాణ శిలా విగ్రహ మున్నది. అది మహారాష్ట్రరాజు శరభోజీ మహారాజుది. అది తూర్పు ఇండియా కంపెనీవారిచే అతని జీవితకాలముననే క్రీ. శ. 1807 లో అచట స్థాపింపబడినది. ప్లాక్స్మాన్ అను ప్రశిద్ధ శిల్పకారునిచే నిర్మించబడినది. భారతీయ సంప్రదాయానుసారముగా నది పుస్తకభాండాగారము నెదుట చేతులు జోడించు భంగిమలో నున్నది. శరభోజీమహారాజుగారి కోరికప్రకారము మొదట యుద్ధవీరుని భంగిమలో కత్తి బయట లాగియున్న శిల్పము అతిత్వరితకాలములో సరస్వతీ దేవికి అమరాంజలి నర్పించు విధముగా మార్చబడినదని చెప్పుదురు.

ఈ విగ్రహ మొక నున్నని నల్లరాతి పీఠముపై నమర్చబడియున్నది. ఒకే రాతితో, నిగ్గులుదేరు నల్లని కాంతితో, మిక్కిలిగా మెఱుగులు తీర్చిన 18½' X 16½' కొలతగల తాతి పీఠమిది. ఇది నాయకరాజుల స్మృతిచిహ్నము.

ఆయుధశాల గోపురము

శరభోజీమహారాజు విగ్రహమున్న కూటము 16వ శతాబ్ది నిర్మాణము. ఇది 'నాయకరాజుల కొలువుకూటము'ని ప్రసిద్ధి జెందినది. ఈ కూటమున విశిష్టధ్వని సంవాహకగుణములు కలవు. మూడు వందల గజములకు పైగా దూరమున నున్న వారికికూడ ఇక్కడి మాటలు శులభముగా వినబడును.

ఇంక శిల్పమున్న హాలునుండి వెనుకకు పుస్తకభాండాగారమునకు వచ్చు

నప్పుడు ప్రాచీనమైన ఆయుధశాల గోపురము ఒకవైపునను, ఫారాబురుజు మరియొకవైపునను గోచరించును. ఈ ఫారాబురుజున నాయకరాజులు సరియైన కాలపరిమాణమును తెలుపు యంత్ర విశేషము నుంచుకొని యుండిరట. శరభోజీ శిలావిగ్రహ కూటమునకు పుస్తకభాండాగారమునకు మధ్యనున్న బయలు ప్రదేశము, అత్యున్నతమైన ఆయుధశాల గోపురముతోను, ఫారాబురుజు

ఫారాబురుజు, రెండువైపుల కళాప్రదర్శన శాలయు.

తోను మనోహరమగు నొక చక్కని దృశ్యముగ కనులకు గట్టును. వదలి వచ్చినను మనస్ఫూర్తిపథమున నీ దృశ్యము మాటిమాటికి మెరియుచునే యుండును.

విగ్రహకూటమును, ఉత్తరమువైపు నున్న నాయకరాజుల పూజాకూటమును ఆయుధశాలా గోపురపు అడివారమున నున్న హాలును నేటి తంజావూరి కళాప్రదర్శన శాలకు స్థానములై యున్నవి.

పుస్తకభాండాగారమున అడుగిడిన వెంటనే మనలో నేదో యొక భక్తి

భావ మంకురించును. అది మనలను తన్ను యులను గావించును. దీనికి కారణము “సరస్వతీమహా”లను దివ్యనామము. అంత కన్న అచ్చట గోచరించు అవాఙ్మనన గోచరమగు తేజఃపుంజము మనలను కొన్ని క్షణములపాటు రసముగ్ధులను చేయును. ఈ పుస్తకశాల నాయకరాజుల కాలపు విశాలకూటమున నున్నది.

తంజావూరిలో కనబడు భవనము లలో చాలవరకు చోళులచేతను, నాయక

సరస్వతీమహాలు లోపలి దృశ్యము రాజుల చేతను నిర్మితములు. మహా రాష్ట్రాలు గొప్ప యుద్ధవీరులు. భవననిర్మాణమున వారి కభిరుచి యున్నట్లు లేదు. కాని కళయొక్క విలువను గ్రహించిన రసజ్ఞులు కావుననే నూతననిర్మాణముల గావింపకున్నను తమకుముందేలిన రాజుల భవనములను భద్రముగా కాపాడిరి. వారి కాకళాగౌరవమే లేకున్న తంజావూరి భవనము లన్నియు నేనాడో శిథిల ములై యుండెడివే.

శరభోజీరాజు యొక్క అపూర్వములగు అచ్చు పుస్తకములు :

సరస్వతీమహాలు భాండాగారమున తమ ప్రాచీనతచే మనలను ముగ్ధుల నొనర్చు వస్తువు లనేకము లున్నవి. పుస్తకములు, వ్రాతప్రతులు, తాళపత్ర గ్రంథములు భద్రపఱుపబడిన పెద్ద కొయ్యబీరువాలు యెన్నో శతాబ్దములనుండి అచట నున్నవి. పుస్తకభాండాగారముయొక్క ఈ శాస్త్రమూలలో ప్రాచీనకాలపు

పనితనమును తెలియజేసే పెద్దపెద్ద క్రొయ్యలరలలో శరభోజీమహారాజు భద్రపఱచిన ఆంగ్ల అచ్చుపుస్తకము లున్నవి. ప్రతి పుస్తకమునందును నీ విద్యనమహారాజయొక్క స్వహస్తముద్ర గలదు. శరభోజీ అత్యాతురత గల గొప్ప చదువరి. అత డనేక భాషలను చదువగలిగి యుండెను. అతని అచ్చు పుస్తకములలో లాటిన్, గ్రీకు, ఇటాలియను, ఫ్రెంచి మొదలగు విదేశభాషా గ్రంథములును గలవు. ఇక భారతీయ భాషలను గూర్చి చెప్పవలసినదే లేదు. బహుభాషావిశారదుడేగాక శరభోజీ వివిధ విజ్ఞానశాఖలయందు సమరసమైన అభిరుచి గలవాడు. అతని పుస్తకములు, వ్రాత ప్రతులు వివిధవిషయములకు సంబంధించినవై, ఆ మహారాజయొక్క సర్వతోముఖ మైన ప్రతిభక, సర్వంకషమైన ప్రజ్ఞకు తార్కాణములై విలసిల్లుచున్నవి. అతని అచ్చు పుస్తకములలో అమూల్యములైన ఆంగ్ల గ్రంథముల అపూర్వప్రథమ ముద్రణ ప్రతులున్నవి. 'తాకెరే' (Thacheray) వంటి ప్రఖ్యాత రచయితల రచన లతో గూడిన సమకాలీనపు ఇంగ్లీషుదేశ పత్రిక లతిజాగ్రత్తగా బైండు కట్టింపబడి శరభోజీ మహానీయుని పవిత్రస్వహస్తముద్రతో నేటికిని భద్రముగా నున్నవి. ఇంతే గాక ఐరోపీయభాషల కన్నిటికిని, ఆసియాఖండపు భాషల కన్నిటికిని నిఘంటువులు వ్యాకరణగ్రంథములు ఇచ్చట శరభోజీచే చేర్చిపెట్టబడి యున్నవి. వీనితోపాటు వివిధవిషయములను సువ్యక్తము చేయు చిత్రపటసహితములగు పుస్తకము లనేక భాషలలో నున్నవి.

పటములు, ఛాయాపటములు :

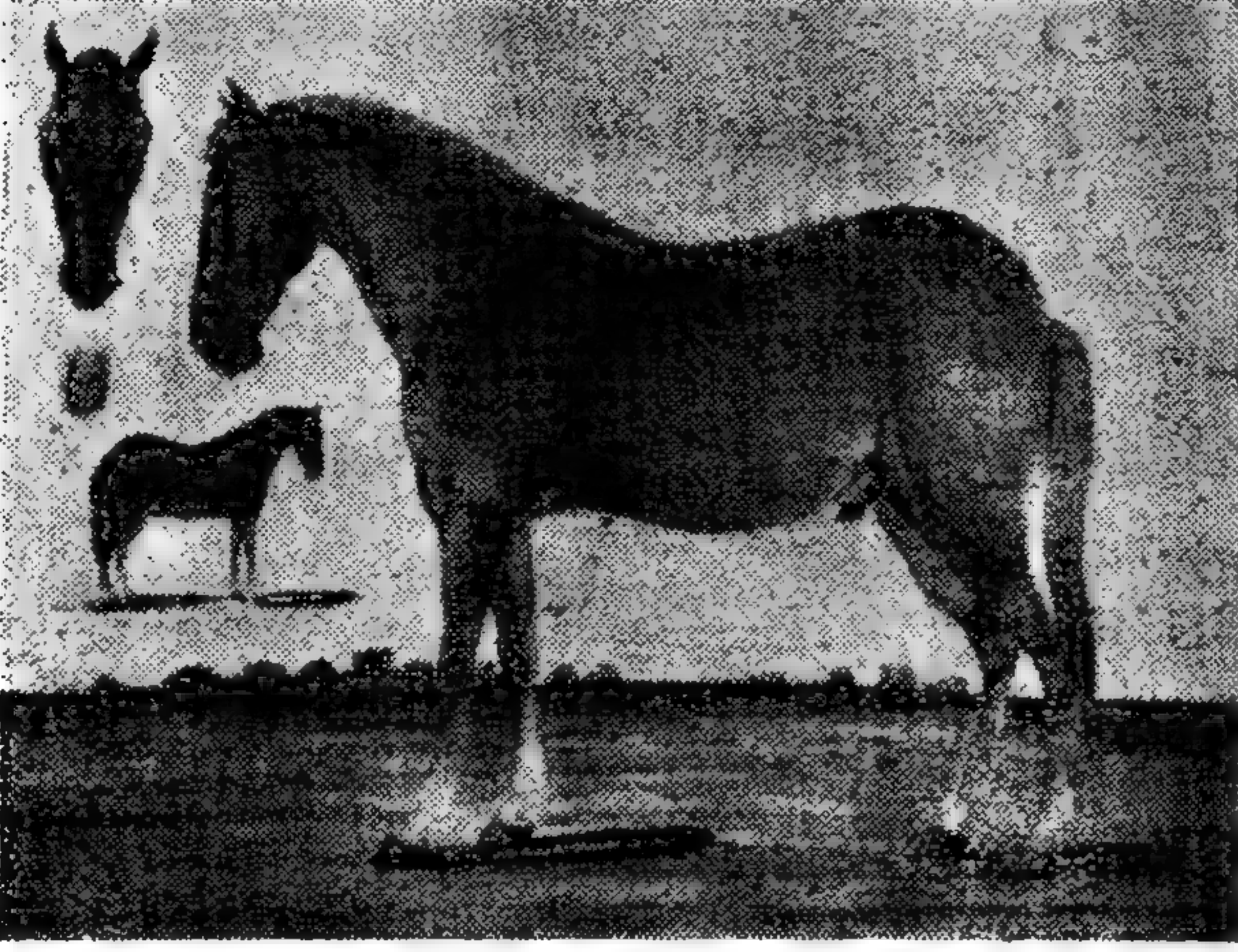
శరభోజీమహారాజు భద్రపఱచిన పటములు ఛాయాచిత్రములు కూడ చాల విశిష్టమైనవి. రమ్యములగు ప్రకృతిదృశ్యములు, సమకాలీన ఆంగ్ల దేశపు పరిస్థితులు, లండను దృశ్యములు, ఐరోపీయ రాజధానులు, హిమాలయపర్వతపు దృశ్యములు, మొదలగున వెన్నో పటములు, ఛాయాచిత్రములు, కన్నులకు పండువొనగూర్చును. శరభోజీ తన స్వంత చిత్రకారులచే అనుకరణ కళకు చక్కని యుదాహరణము లనదగు చిత్రముల వ్రాయించినాడు. సహజములను దేశీయరంగులతో తాను పెంచిన అపూర్వములగు పక్షులు, అశ్వశాలయందు గోష్ఠమునందు గల ఉత్తమజాతి పశువు లను గుట్టిములను, అంగరక్షకుల దుస్తులను చిత్రీకరులు వ్రాయించినాడు.

శరభోజీమహారాజయొక్క వేటపక్షి

శరీరకళాశాస్త్రమునకు వృక్షశాస్త్రమునకు సంబంధించిన చిత్రఫలకములను పాశ్చాత్యచిత్రకారులచేతను, దేశీయులచేతను వ్రాయించిన కీర్తి శరభోజీ మహారాజుదే. ఇవి సునిశిత పరిశోధనకు పరిశ్రమకు ననువైన క్షేత్రములై యున్నవి.

వివిధ దేశీయుల దుస్తులను గూర్చిన అతని పుస్తకము లతిరమ్యములైనవి.

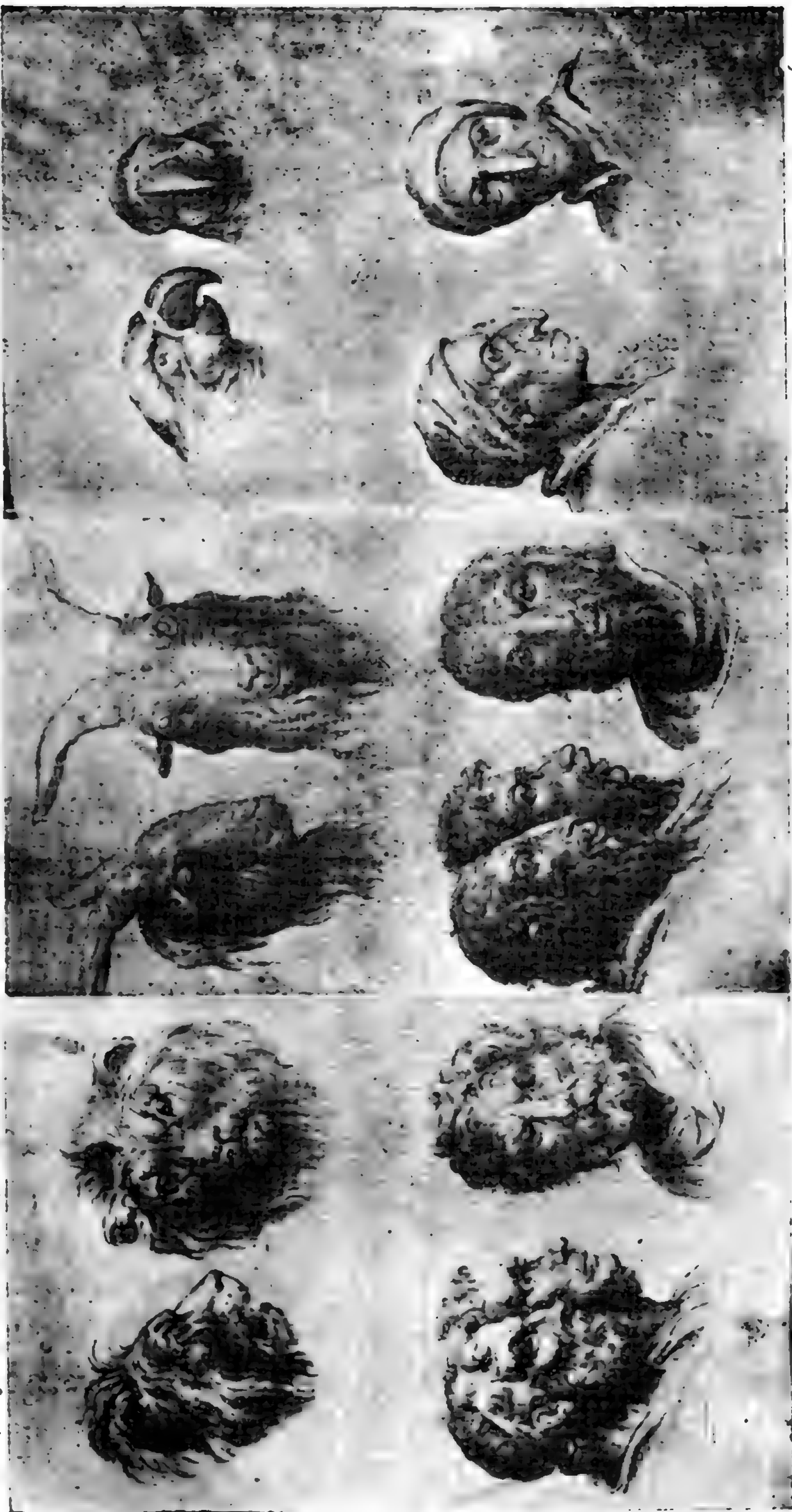

యుద్ధశాస్త్రమును గూర్చి క్రిడా విశేషములను గూర్చి అతడు సమకూర్చిన పుస్తకము లాకర్షణీయములు. కాని ఈ సందర్భములో ముఖ్యముగా పేర్కొనదగినది ఫ్రెంచి భాషలోని ముఖభావమనోభావవిజ్ఞానశాస్త్రము. (Physiognomy) దీనిలో మానవముఖములు జంతుముఖమున ప్రక్క ప్రక్కన చూపబడి యున్నవి. దీనివలన ఆయాఆకృతి

శరభోజీమహారాజయొక్క గుఱ్ఱములలో నొకటి. యున్నవి. దీనివలన ఆయాఆకృతి గల ముఖముల మానవులకు నడవడికలోని సామ్యత నిరూపించబడినది.

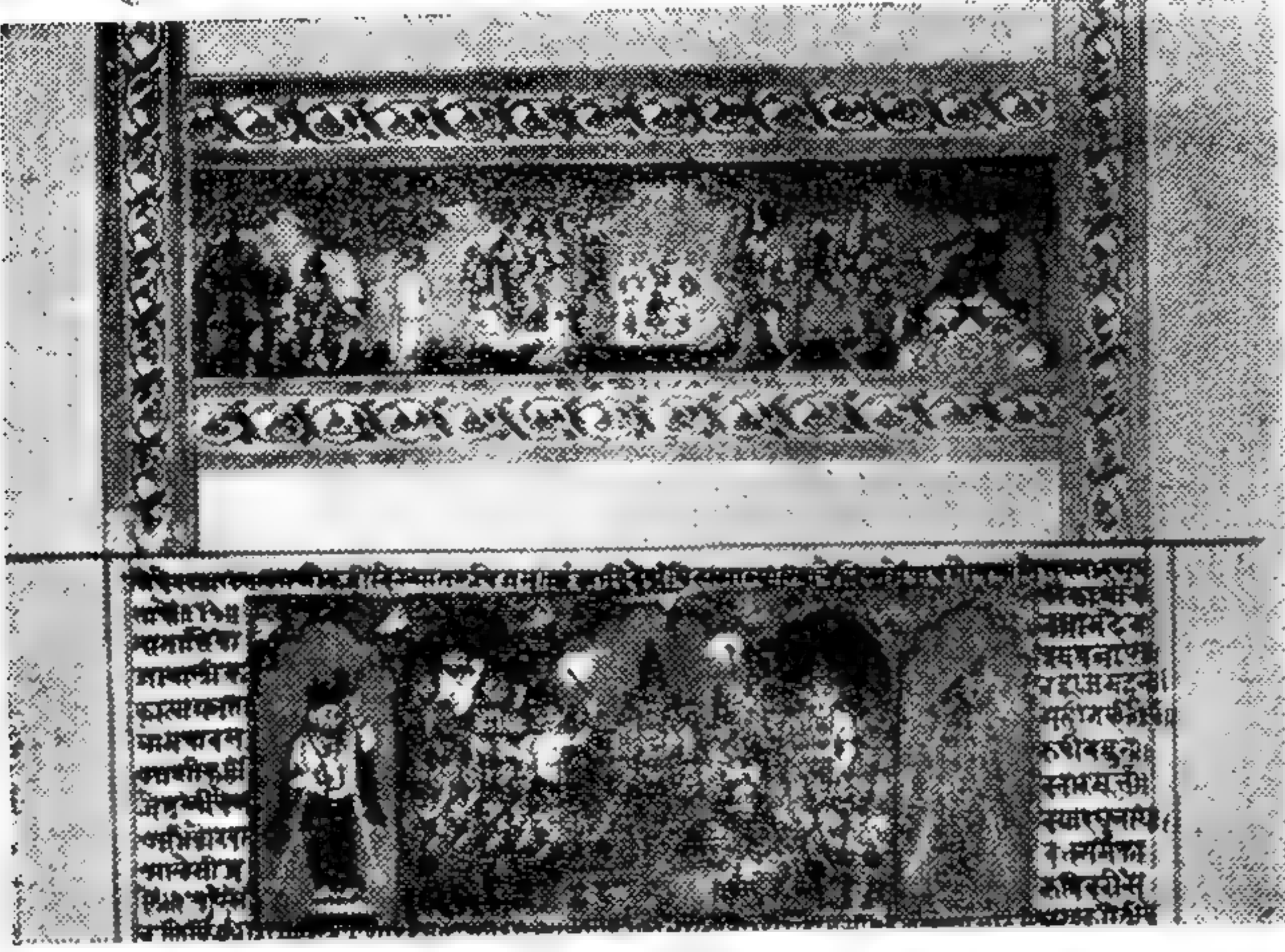
ఈ అచ్చపుస్తకముల దాటి వెళ్ళితిమేని తూర్పు వరుసలో మహారాష్ట్ర వ్రాతప్రతుల అరలకు వచ్చెదము. చిత్రమైన ఆకాలపు నేత విధానమును, వ్యక్తపఱచు గుడ్డచే చుట్టబడియున్నవి. ముఖ్యముగా నిప్పుడు క్షీణదశలోనున్న లక్కరంగు పరిశ్రమఫలితము లగు కరుప్పురు వస్త్రము లిందుపయుక్తములై యున్నవి. ఈ వ్రాతప్రతులు వేదాంతము, వాఙ్మయము, సంగీతము, విజ్ఞానము, మొదలగు శాఖలకు సంబంధించినవి. ముఖ్యముగా మహారాష్ట్రభాషయందు తంజావూరి నేలిన రాజులచే రచితములైన నాటకము లున్నవి. శరభోజీకూడ కొన్ని నాటకములను రచించియున్నాడు. భూగోళమునకు సంబంధించిన ఒక విచిత్రగ్రంథ మిక్కడ నున్నది. 'దేవేంద్ర కొరవంజి' అను నా గ్రంథము గేయరూప మగు కృతి. దేశాటనముచేయు ఒక యెఱుకసాని ప్రపంచములో తాను చూచిన విభిన్నస్థల

ప్రైవేట్ లైబ్రరీ ఆఫ్ డాక్టర్ జి.వి.ఆర్.ఆర్.

ములను గూర్చి పాటలుగా పాడినట్లున్నది. దీని రచయిత శరభజీమహారాజ్. పాఠశాలలో బాలబాలికలకు పాఠ్యపుస్తకముగా నుపయోగించుట కీ గ్రంథము నా రాజు వ్రాసినట్లు చెప్పుదురు.

ఈ భాగములలో గల మణియొక విశేషము యేమిటంటే, చిత్రపటసహితము లగు మహారాష్ట్ర కాగితప్రతులు, మహాభారతము, భాగవతమునకు సంబంధించిన

పైన - శుకుండు పరీక్షిత్తుకు భాగవత ముపదేశించుట.
క్రింద - మహాభారత యుద్ధమున శ్రీకృష్ణ సారథ్యము.

కథలను కనులయెదుట సాక్షాత్కరింపజేసినట్లుండును. ఈ మాలికలలో గల కట్టలపై అట్టలు అతిరమ్యములైన చిత్రపులతో గూడినవి. ఉదాహరణకు మహాభారత మునకు సంబంధించిన ప్రతికట్ట అట్టమీదను నా మహాకథకు జెందిన ఏదేని యొక్క ప్రధాన ఘట్టము చిత్రరూపమున వ్యక్తీకరింపబడియుండుటగాన నగును. ఈ రచనలన్నియు

సూర్యవస్వామి యను ప్రఖ్యాతుడగు యోగిపుంగవుని పేర నున్నవి. ఈ యోగి మాయూరము సమీపమున నివసించిన ఏకనాథుని శిష్యుడు, వంశీయుడును. ఈ చిత్రపటము 250 సంవత్సరముల క్రితము వ్రాయబడినవైనను రంగులు కొంచె మైన మసక గ్రమ్మక నవీనములుగా నున్నవి.

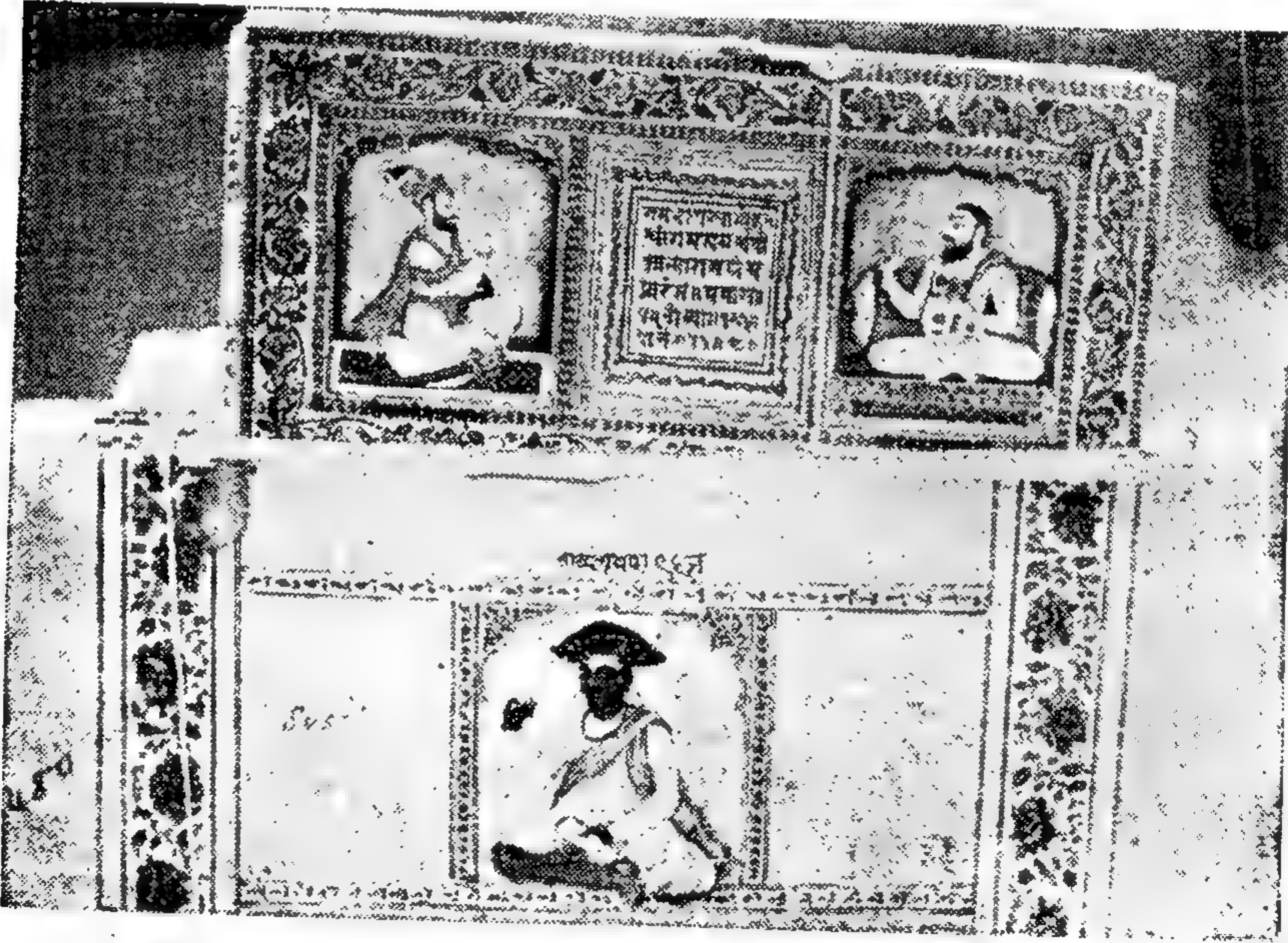
ఆ వెనుక మనము తెలుగు పుస్తకములదగ్గరకు వచ్చేదము. నాయకరాజుల తర్వాత తెలుగుభాష తెలుగువాఙ్మయము యెంతమాత్రము తంజావూరిలో క్షీణించలేదన్న విషయము మనము జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలసియున్నది. మహారాష్ట్రరాజు లండలు తెలుగున గొప్ప విద్వాంసులు. వారిప్రాపున ఆంధ్రసరస్వతి అన్ని భంగిములలో నృత్యముచేసినది. శలితార్థ మేమన నాయకరాజుల కాలము నాటివేగాక ఆ వెనుకగూడ చక్కని తెలుగు గ్రంథములు వెలసినవనుట యీ భాగము నిరూపించును. రఘునాథనాయకుడు, విజయరాఘవనాయకుడు మొదలగు తెలుగు నాయకరాజులు, రామభద్రాంబ, రంగాజమ్మ మొదలగు ప్రతిభా

వంతులగు వారిదేవేరులు, ఆ రాజుల నాశ్రయించిన కవులు మొన్న అమూల్యము లగు రచనలను తరతరముల తెనుగువారికి నుత్సాహము జనించునటుల రచించి యున్నారు. యక్షగాన మను ప్రత్యేక దేశీయ నాటకశాఖకు తంజావూరు ఆచార్య పీఠమువంటిది. నాయకరాజులచేతను వారల ననుసరించిన మహారాష్ట్రరాజులచేతను రచింపబడిన సంగీతరూపకము లీనాటికి 'మెలటూరు' (తంజావూరు జిల్లాలోని గ్రామము) మొదలగు గ్రామములలో ప్రదర్శింపబడుచు ప్రసిద్ధి జెందియున్నవి.

ఆయా భాషల గంభీరతను తత్త్వాన్ని తెలియజేయునటుల ఈ భాండాగార మున సంస్కృతకావ్యములు తెలుగులిపిలోను, తెలుగురచనలను నాగరిలిపిలోను తమిళ గ్రంథ లిపులలోను, తమిళ గ్రంథములు తెలుగు నాగరి లిపులలో వ్రాయించ బడియున్నవి.

అపూర్వములగు తెలుగు గ్రంథములు :

ద్రవిడ దేశమందలి తెలుగువాఙ్మయ మనుశాఖ ఇచటనే యంకురించినది,

పైన - శివాజీ, అతని గురువు సమర్థ రామదాసుస్వామి.

క్రింద - నారాయణ సుధి, (శబ్దభూషణ కృతికర్త)

అభివృద్ధి సందిసవి. దక్షిణదేశమందలి ఈ శాఖకుగల విశిష్ట స్థానము నిప్పుడిప్పుడే తెనుగువారు గుర్తించినారు.

ఇచ్చటి తెనుగు కావ్యములలో ముఖ్యముగా పేర్కొనదగినవి 'రఘునాథ నాయకాభ్యుదయము', 'కట్టా వరదరాజు రామాయణము'. రఘునాథనాయకాభ్యుదయమున 400 యేండ్ల తంజావూరు అంతఃపురభవనము వర్ణితమైనవి. ఆయా పరిసరప్రదేశముల గూర్చి గూడ నిందుగలదు. దీనినిబట్టి అంతఃపురద్వారమునకు సరస్వతీమహాలునకు బయట నుండే పొన్నచెట్టు రమారము 400 యేండ్లకు పైగా నయసుగలదని తెలియును. ప్రధానద్వారమున కెదుట ఏనుగుశాలఃలుండెడి వని, ఇప్పటికిగూడ, ఈ తరమువారుగూడ ధ్వనిశాస్త్రజ్ఞులుకూడ అత్యద్భుతమని ముక్కున వ్రేలిడుకొను సంగీతమహాలు పదహారోశతాబ్ది ప్రథమపాదమందే యుండిన దని తెలియును.

తమిళులకు కంబరామాయణ మెట్టిదో, హిందీమాట్లాడు ఔత్తరాహులకు తులసీరామాయణ మెట్టిదో తెలుగువారికి కట్టావరదరాజు ద్విపదరామాయణ మట్టిది. కావ్యకర్త స్వహస్తముచే లిఖించుకొన్నప్రతి యొక్కటి ఈ పుస్తకభాండా గారమున సురక్షితమై యున్నది. కట్టా వరదరాజు కరికాలచోళునినుండి తన వంశ క్రమమును చెప్పుకొనియున్నాడు. ప్రసిద్ధమైన తెలుగుకావ్యము తమిళదేశపు చోళరాజవంశీయునిచే రచిత మగుట యతిముదావహమైన విషయము.

తంజావూరి నేలిన రెండవ మహారాష్ట్రరాజు శహజీ భావుకుడగు సంగీతజ్ఞుడు. ఇతడు తాను రచించిన మధురములైన తెలుగుపాటలచే తన వెనుక రాబోవు త్యాగరాజు స్వర్ణయుగమునకు నాందిపూజ యొనర్చినాడు. ఇతనివి ఐదు వందలకు పైగా తెలుగు పాటలు లభ్యములై యున్నవి.

తమిళ వ్రాత ప్రతులు

తర్వాత తమిళ వ్రాతప్రతులను సమీపించెదము. విశేషము ఏమిటంటే చోళుల కాలముననే గాక తెలుగు నాయకరాజుల కాలమున, మహారాష్ట్రరాజుల కాలమున గూడ తమిళవాఙ్మయము వృద్ధిచొందినది. కావుననే ఇంతవరకు కని విని యెఱుగని 'తిరుచ్చిట్టమ్మలకోవై యార్', 'తిరువాయ్ మొళి', 'నాలడియార్', 'పెరుందేవనార్ భారతము' మొదలగు గ్రంథములకు విపులవ్యాఖ్య లిచ్చట

లభ్యము లగుచున్నవి. “తిరుక్కురళ్” యొక్క అపూర్వపాఠములును నిచట దొరికినవి. ఇవి యన్నియు వేనికవియే ప్రత్యేక సాహిత్యఖండముగా భాసించుచు కొన్ని ఇటీవల గ్రంథాలయము వారిచే వెలుగును చూచినవి.

ఈ తమిళభాషాభాగము విజ్ఞానగ్రంథములతో వైద్యగ్రంథములతో నిండియున్నవి. రసాయనములను తయారుచేయు విధము లీవ్రాతప్రతులలో నున్నవి. ముఖ్యముగా శరభోజీమహారాజు వైద్యశాస్త్ర వ్రాతప్రతు లిచ్చట నున్నవి. ‘శరభేంద్ర వైద్యవిధానముల’ని పద్దెనిమిది సంపుటము లున్నవి. శరభోజీ తంజావూరిలో తన పాలనాకాలమున ‘ధన్వంతరి మహాల’ను వైద్యసంస్థను జరుపుచుండెడివాడు. ఈ విషయ మేలకో రావలసినంత ప్రసిద్ధికిరాలేదు. ఇచ్చట శరభోజీరాజు ఆయుర్వేదము, యునాని, ఆలోపతీ, సిద్ధ, మున్నగు శాఖలలో పరిశోధనలు సాగించు ప్రసిద్ధ వైద్యుల రావించి వివిధములగు రోగముల నిదానములను వాటి నివారణ విధానములను పద్దెనిమిది బృహత్సంపుటములలో నిమిడ్చినాడు. ఈనాడు నవీనముగా పేర్కొనబడు కాంసరు, మధుమేహము, క్షయ మున్నగు వ్యాధుల నివారణకు ఓషధులు రసాయములు పేర్కొనబడియున్నవి. వీనిలో చాలవరకు వైద్యులచే వాడి చూడబడి ఫలితము సానుకూలముగా నుండుటచే నీ సంపుటములలో ప్రకటితములైన వానిని వైద్యులందఱు వరప్రసాదములుగా పరిగణించున్నారు.

మోడి లిపి

పుస్తక భాండాగారమున నటునిటు తిరుగుచుండగా మన దృష్టికి పెదపెద్ద కాగితపు వ్రాతప్రతుల కట్టలు కనిపించును. ఇవి ‘మోడి’ యను వింతలిపిలో నున్నవి. మహారాష్ట్రరాజుల కాలమున మోడి రాజకీయలిపి. అన్ని రాజకీయవిషయములు వ్యవహారములు నీ లిపిలో వ్రాయుచుండెడివారు. ఈ నాటికి మహారాష్ట్రదేశమున నీ లిపి సజీవమై వ్యాప్తిలో నున్నది. కాని మదరాసు రాష్ట్రమున స్వల్పసంఖ్యాకులకే ఈ లిపి తెలియును. బెజవాడ వరకు శరభోజీమహారాజు చేసిన పర్యటనవృత్తాంతమిందు గలదు.

సంస్కృత గ్రంథములు

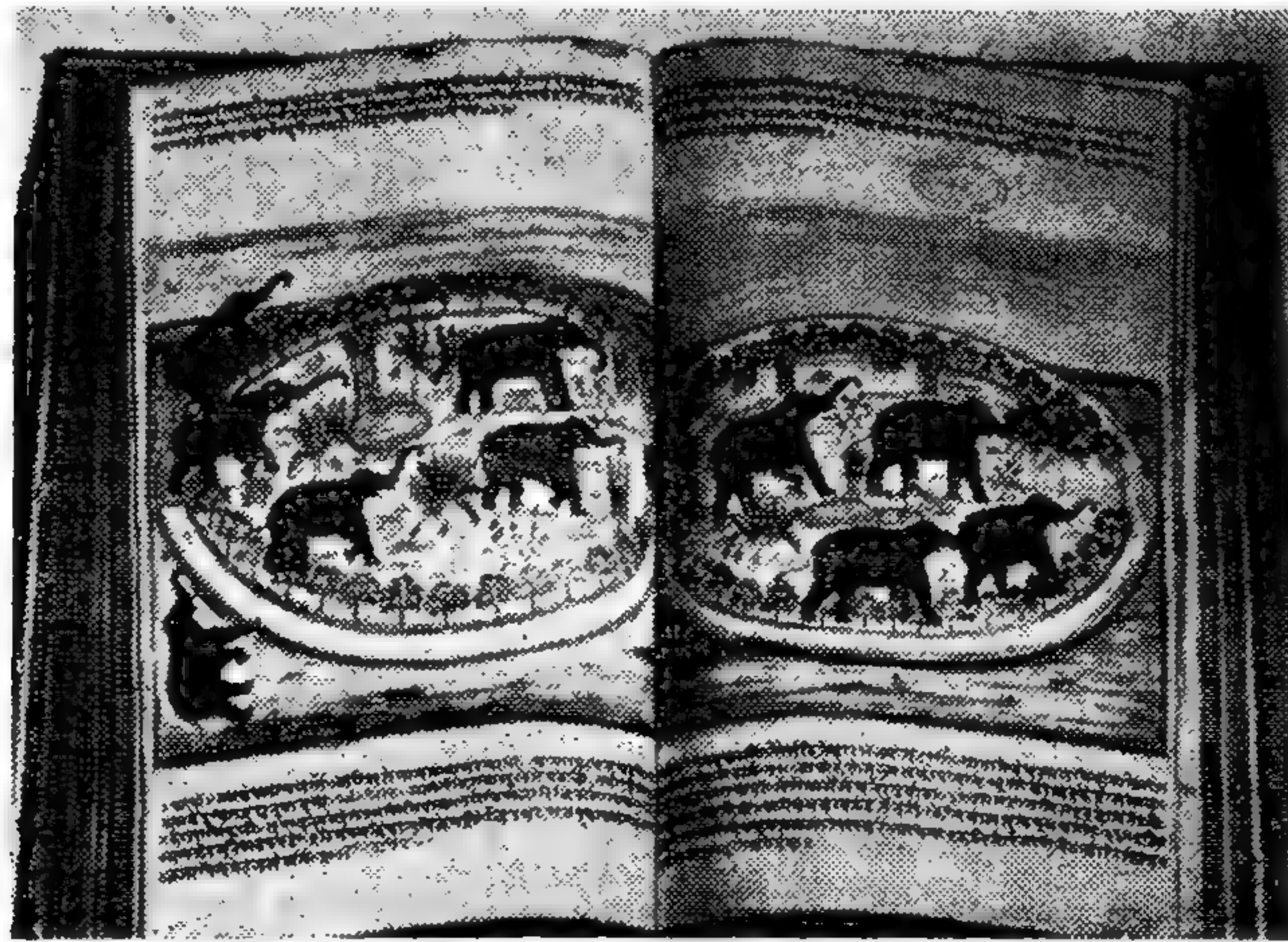
ఇంక మనము సరస్వతీమహాలులోని సంస్కృత వ్రాతప్రతులను చూడవలసియున్నది. సంస్కృతగ్రంథములే ఈ భాండాగారమున నెక్కువగా నున్నవి.

ఇచ్చటి సంస్కృతగ్రంథముల వైవిధ్యమును, సంఖ్యను బట్టియే సరస్వతీమహాలు ప్రపంచమందలి పెద్ద ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తక భాండాగారముగా నెన్నబడుచున్నది.

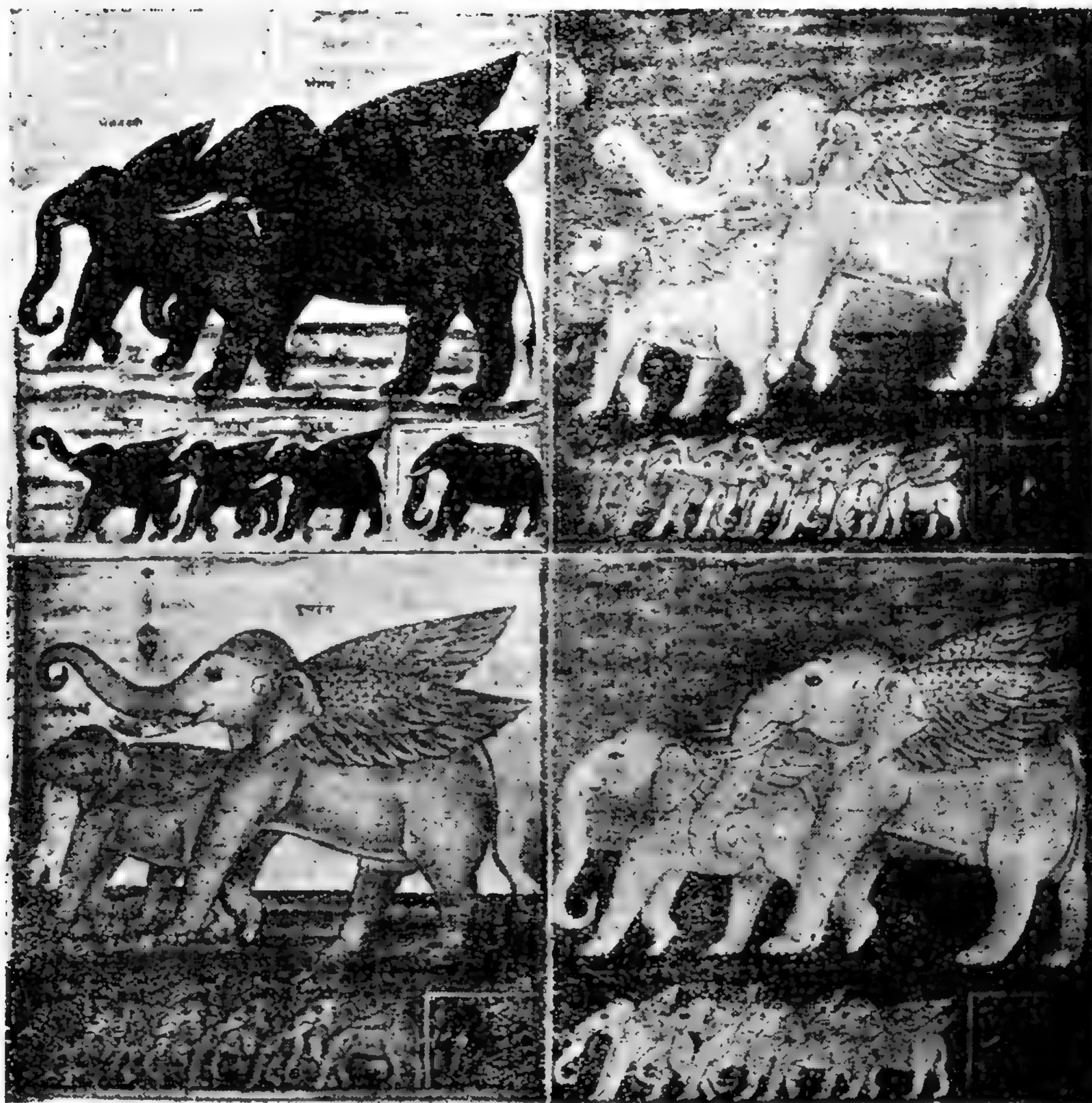
కావున ఇచ్చటి సంస్కృత లిఖిత ప్రతులనుబట్టియే ఈ భాండాగారము ఖ్యాతి దశదిశల వ్యాపించినదని వేఱుగ జెప్పనవసరము లేదుగదా. మంత్రశాస్త్రమునకు వైదికవాఙ్మయమునకు, అజ్ఞాతములైన విషయములకు సంబంధించిన బృహద్గ్రంథములు, వైద్యశాస్త్రమునకు సంగీతము, విజ్ఞానము లలితకళలకు సంబంధించిన అమూల్య గ్రంథములు ఈ భాండాగారపుటరలలో నున్నవి. ఇవి యన్నియు ప్రసిద్ధి కెక్కిన కవులచేతనే గాక నాయకరాజులచేతను మహారాష్ట్రరాజులచేతను వారి ప్రజలచేతను గూడ రచితములైనవి. గోవిందదీక్షితులు త్రయంబకరాయమఖి మొదలగువారి నామము లీనాటికి నీ ప్రాంతములవారు స్మరించుచుందురు. వైద్యము లోను, విజ్ఞానములోను అభిరుచికలవారి కిచ్చట పశోధనకు కావలసిన సాధనసామగ్రి లభింపగలదు. ఉదాహరణకు ఒక్క 'ఆనందకందమ'ను సంస్కృతగ్రంథమున వైద్యము, రసాయనము మొదలగు విషయములే కాక అణుశక్తికి భౌతికశాస్త్రమునకు సంబంధించిన విషయములు విశేషముగా గలవు. లోహములను చిరకాలము ఛేదములేక కాంతిగా నొనగూర్చు విధానము లిందు పేర్కొనబడియున్నవి.

అశ్వశాస్త్రము - గజశాస్త్రము

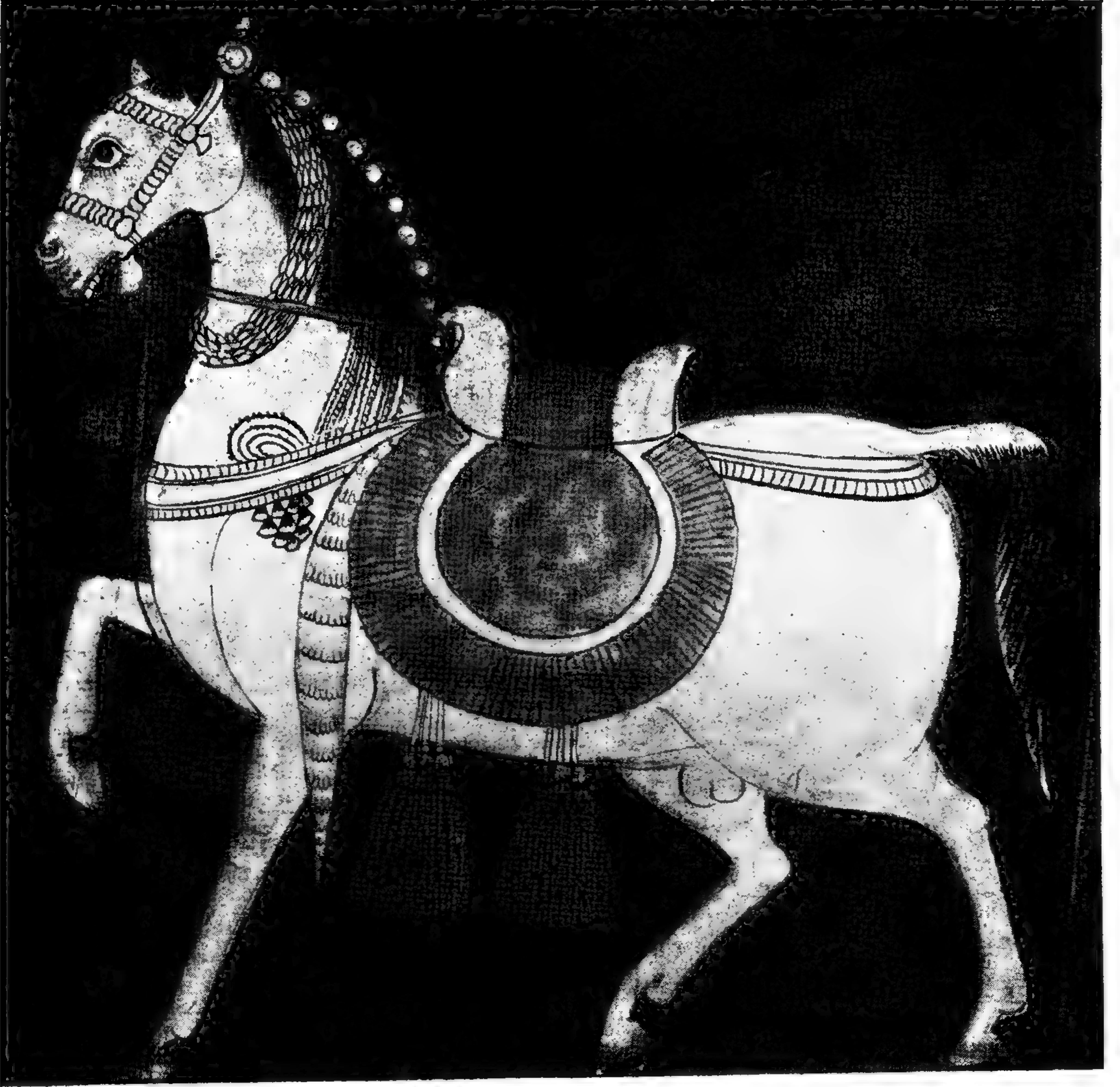
ప్రతిదినమును వందలకొలది జనులు పుస్తక భాండాగారమున కరుదెంచి విస్మయమునందు గ్రంథములను ప్రత్యేకముగా పేర్కొనదగియున్నది. ఉదాహరణకు

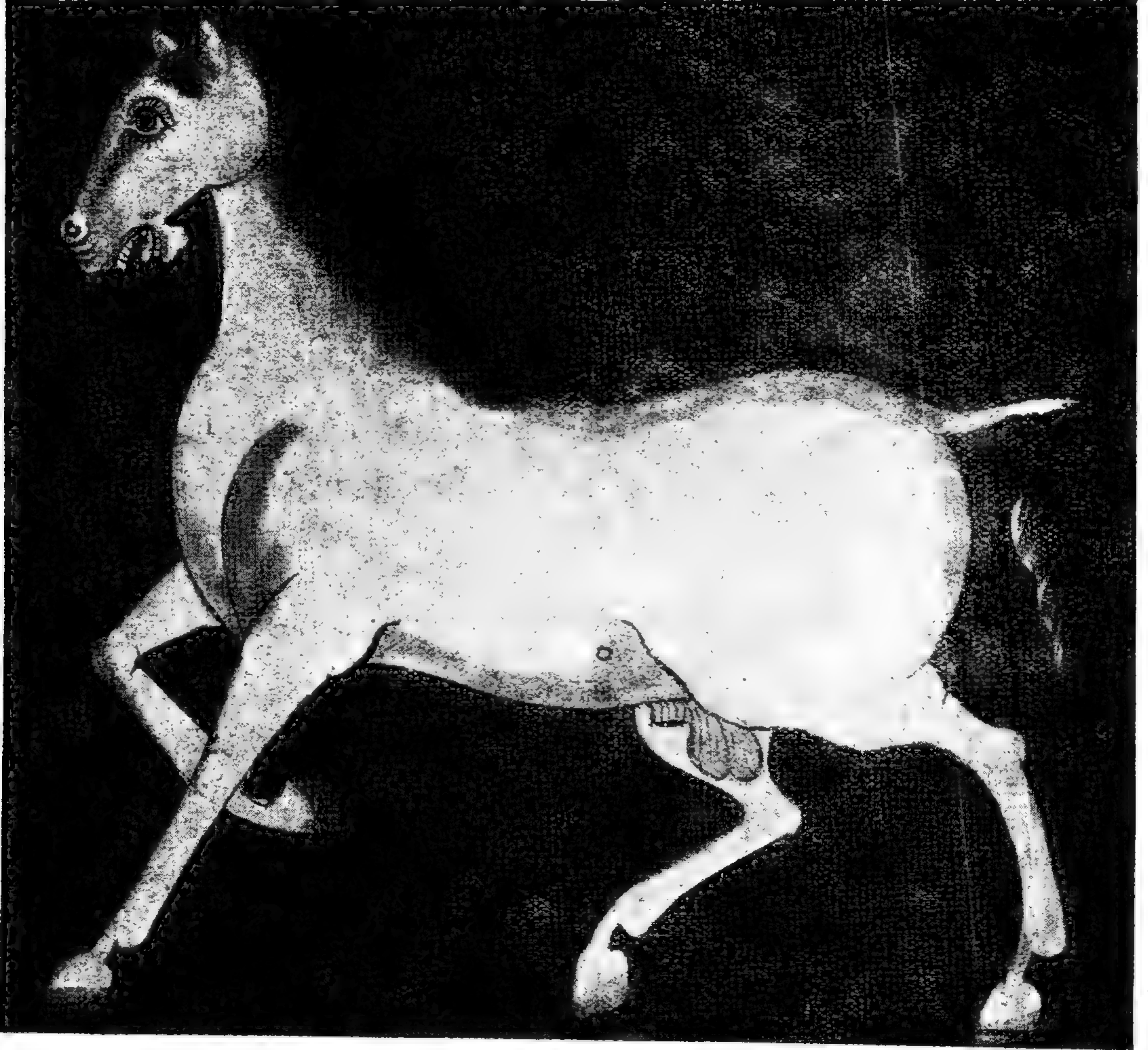
ఏనుగులను పట్టు విధము

నాలుగుదంతములును అగుదంతములును గల దిగ్విజయములు.

రాజాశ్వము

ఉపరంధ్రమను చోట గుర్తుగల ఆశ్వము

అశ్వరూఢ రతి — ఆశ్వాకారముగల స్త్రీల సమాహము

గజశాస్త్రము, అశ్వశాస్త్రము, కొన్ని సూక్ష్మదర్శినికి వీలుపడు వ్రాతప్రతులున్నవి. గజశాస్త్రము, అశ్వశాస్త్రము చిత్రపటసహితము లగు ఉద్గ్రంథములు. ఇందు ఆయా జంతువుల శారీరకావసరములు, పెంచు విధానము, వాటి రోగములు వాటి నివృత్తిమార్గములు కలవు. ఈ విషయములలో ఈ గ్రంథములు ప్రామాణికములు. అమెరికా విద్వాంసు డొకడు ఇక్కడి వ్రాతప్రతులను వినియోగించుకొని 'మాతంగలీల' లేక 'హిందువుల గజసంపద' అను పుస్తకమును వెల్వరించినాడు. సరస్వతీమహాలు అశ్వశాస్త్రమును కొన్ని ముఖ్య చిత్రపులతో ప్రకటించి యున్నారు. వీనిలో గల చిత్రపటము లన్నియు నిత్యానందదాయకములు. ఈ చిత్రములలో తెక్కలుగల గుట్టములు, ఏనుగులు, చిత్రములై యుండుటను జూచి కేవల మివి పుక్కిటిపురాణములకు జెందినవేగాని జంతువిజ్ఞానమును నిరూపించునవిగా వని కొందఱు అభిప్రాయపడవచ్చును. కాని జీవశాస్త్రరీత్యా పరిణామదశలో జంతువులకు తెక్కలుండెడి వని నిరూపిత మగుటచే వీని యధార్థత నిర్ధారితమైనది. ఇంతేకాక గజశాస్త్రములో నుదహరింపబడిన రెండుమూడు జతల దంతములుగల యేనుగులు కూడ ఊహామాత్రములు కావని మొనమొన్న బెల్జియను కాంగోలో నధింపబడిన రెండు జతల దంతములుగల యేనుగ నిరూపించుచున్నది.

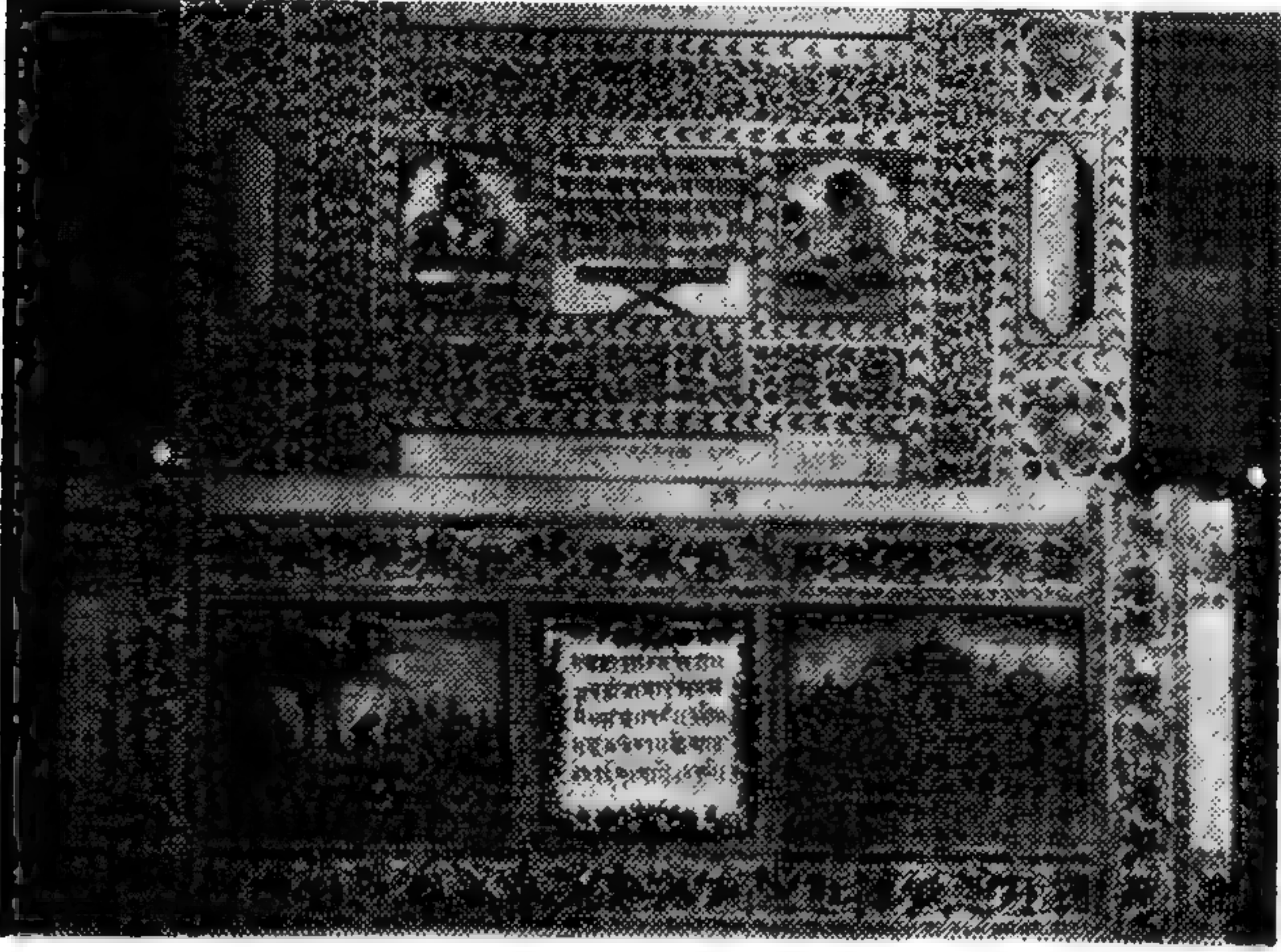
సూక్ష్మక్షరములు

చర్మచక్షువులకు సునాయాసముగా గోచరింపని అక్షరజాలముతో గూడిన వ్రాతప్రతులు కొన్ని యున్నవి. సూక్ష్మదర్శిని సహాయమున వానిని నతిప్రయాసచే చూడవచ్చును. ఆ కాలపు వ్రాయసగాండ్ర నైపుణ్యము నీ వ్రాతప్రతులు చెప్పక నెప్పుచున్నవి.

చిత్రపట సహితములైన ఋగ్వేదపు వ్రాతప్రతులు చక్కని తీర్చి దిద్దిన లిపికి తార్కాణములై చూపదుల నాశ్చర్యమగును జేయుననై యున్నవి.

సంస్కృత లిఖిత పుస్తకములను గూర్చి సరిగా చెప్పదలచుకొన్న దంతటిని చెప్పుట సుసాధ్యము కాదు. ఈ భాగమునకు సంబంధించిన క్యాటలాగులే ఇరువది సంపుటము లున్న వనిన ఈ దీని విస్తృతిని వైవిధ్యమును గూర్చి చిన్న పరిధిలో తెలియపఱచుట యెంత దుష్కరమో వెల్లడి కాగలదు.

పై విధముగా వివిధభాషలకు సంబంధించిన వ్రాతప్రతులే గాక ప్రస్తుతము అచ్చులోలేని యెన్నో అపూర్వ తాళపత్రగ్రంథములు, కాగితపుప్రతులు అచ్చు

పొత్తము లీ భాండాగారమున ననేకము లున్నవి. ఈ ముడి సరకు సాహాయ్యమున హిందూ దేశ చరిత్రను పునర్నిర్మాణము చేయుటకు వీలగుచు న్నది. ముఖ్యముగా బ్రిటిషు పాలనకు ముందు చరిత్రకు సంబంధించిన విషయములు, ప్రతాపసింహుని, తులజాజీ పాలనకు జెందినవి తెలియవచ్చు నవి. 1730 నుండి ఏబది యేండ్ల

కాలములో జరిగిన సంఘటనలు దక్షిణ హిందూ దేశచరిత్రలో మైలుతూట్లు. తూర్పు ఇండియా కంపెనీ రాజ్యాధికారి కావడము, మహారాష్ట్ర పీష్వాలు ప్రతిఘటించడము, మైదరలీ టిప్పుసుల్తానుల దండయాత్రలు, తంజావూరికి కర్ణాట నవాబుకు జరిగిన సంఘర్షణ మొదలగు వానిపై ఈ భాండాగారమందలి విషయములు వెలుగును ప్రసరింపజేయును. పై సంఘటనలకు చాలవాటికి తంజావూరు కేంద్రముగా పని చేసినది. దేశీయులగు హిందూరాజులకు సుల్తానులకు ఒకవైపు ప్రెంచివారితోను, మఱొకవైపు ఇంగ్లీషువారితోను జరిగిన యుద్ధముల కిది రంగస్థలముగా నుండినది. ఈ భాండాగారమున నున్న రికార్డులు పై చారిత్రక విషయాలపై క్రొత్త వెలుగును ప్రసరింపజేస్తాయి. నిస్మృతభారతవీరులపై గల దురభిప్రాయములు పీడిపోయి వారికి భారత దేశ చరిత్రలో సర్వయొన స్థాన మీరికార్డుల పరిశీలనవలన లభింపగలను.

సరస్వతీచూపాలు సంతటిని చూచి ఒకవైపు కూర్చుంటిమేని శరభోజమహారాజు ఆత్మీయత ప్రతివోట మన జ్ఞాననేత్రముల యెదుట తాండవమాడుచున్నట్లొక అనుభూతికి లోనగుదుము. శరభోజద్వీజయము యుద్ధసంబంధి కాదు. సాంస్కృతికముగా, సాహిత్యముగా, కళాపరముగా శరభోజరాజేంద్రుడు సాధిం

చిన విజయము సర్వవిధముల మహోత్కృష్టమైనది. బ్రిటిషువారి వ్యాప్తివలన శరభోజీ రాజకీయ బాధ్యతలనుండి పూర్తిగా బుద్ధిని మరలించి శాంతియుతముగా కళారాధనను గావించినాడు. యుద్ధఫలితముగా గలిగే రాజ్యవిస్తృతి పీరయశస్సు కన్న శాంతివలన తాను సాధించిన కళావిజయ మున్నతమైన దని శరభోజీ తన సరస్వతీమహలువలన నిరూపించినాడు.

శరభోజీమహారాజు ధీ పతిమ కళాభిరుచి సర్వతోముఖమైనది. సరస్వతీ మహలే అతని విశేషసాండిత్యమునకు వివిధవిషయపరిజ్ఞానమునకు మహత్కర తార్కాణము. కేసలము యెడతెగని చదువరియేగాక, విజ్ఞానమున, నైద్యమున పరిశోధనలను సాగించిన జిజ్ఞాసువు. ధన్వంతరీమహలులో జరిపిన నైద్యవిషయిక ములగు సమావేశములు, సాధనలు, 18 నైద్య గ్రంథములును, ఇతని వ్యావహారిక మనస్తత్వమునకు మచ్చుదునుకలు. తంజావూరిలో ప్రాచ్యపాశ్చాత్యవిజ్ఞానము లను వ్యాప్తి నొందించుటకు రెండు విభిన్నసంస్థలను నెలకొల్పిన సాహిత్యాభిమాని శరభోజీ. ఇంతేగాక కళాపోషకుడును స్వయముగా రచయితయు నై విఖ్యాతినొందిన వాడు. తంజావూరిలో మొట్టమొదట ముద్రణయంత్రమును స్థాపించి గ్రానైటు పైపులను ప్రవేశపెట్టినాడు. అతడట్లు ముద్రింపించిన పుస్తకము లిప్పటికిని సరస్వతీ మహలులో నున్నవి. పైగా శరభోజీ దేశము నంతటను పర్యటించినవాడు. ఆ ప్రయాణములలో తనకు గలిగిన అనుభవములను తన రచనలలో వినియోగించు కొన్నాడు. బిషప్పు హేబర్ 1826లో శరభోజీని సందర్శించి కొంతకాల మాత నితో సరస్వతీమహలున గడిపెను. అతడు 'నే నెండటో రాజులను చూచియున్నాను కాని ఇంతటి గంభీరమైన పవిత్రమైన సడవడికను చూచియుండలేదు. సడవడికయే గాదు, ఇతనిలోగల ధీకుశలత, సర్వంకషమగు విషయపరిజ్ఞానము చూపరుల కాశ్చర్యము గొలుపునవి. అన్నిటికి మించి ఇతని నిరంతరపరిశ్రమయు దాని సత్ఫలితమును మనలను ముగ్ధులను జేయును' అని చెప్పియున్నాడు.

తంజావూరిలో శరభోజీక సంబంధించిన కథలెన్నో వ్యాప్తిలో నున్నవి. సాండిత్యమున సతనికి గల యభిరుచి వాని యన్నిటిలోను వ్యక్తమగును. ఒకసారి శరభోజీరాజుగారి యొద్ద ధనము ఒత్తిడి యెక్కువగా నున్నప్పుడు, దూరదేశము

నుండి విద్వాంసుడొకడు కొన్ని వ్రాతప్రతులను తెచ్చి చూపెను. రాజగారు వానిని వదిలిపెట్టుట కిష్టపడక తన హారము నొసగి గైకొనెను. ఇట్టి యీ మహాత్ముని పేర నీ పుస్తకభాండాగారము “తంజావూరు మహారాజా శరభోజీ సరస్వతీ మహాలు” అని పిలువబడుట తగియున్నదిగదా! ఏ చక్రవర్తియు నిట్టి యమర సామ్రాజ్యమును వదిలివెళ్లి యుండలేడు.

మహారాష్ట్రరాజ్యపతనానంతరము గూడ కడపటిరాజు శివాజీ వంశీయులు ఈ భాండాగారమును సురక్షితముగా గాపాడుచునచ్చిరి. 1918 లో దీనిని కైవస మొనర్చుకొనుట కొక కమిటీ యేర్పాటు చేయబడినది. ఈ సమయములో రాజ కుటుంబము వ్యవహారమునకు లోనై పుస్తకభాండాగారమును సైతము పంచుకొను

పరిశోధకబృందము - సరస్వతీమహాలు

స్థితిలో నుండెను. కాని కళాప్రియు లగు రాజకుటుంబీకు లందఱు నొడంబడి దీని నెంత మాత్రము విచ్చిన్నము చేయరాదని ఒక లక్షరూప్యములు రక్షణకై వేలుపలుప

నేర్పాటు చేసిరి. వారి సమ్మతిపై కోర్టువారు ఈ భాండాగారము నొక 'ప్రజా సంస్థ'గా చేసి మద్రాసు ప్రభుత్వమువారిచే నియుక్తమైన కమిటీ సభ్యులచే నిర్వహింపబడునట్లు యేర్పాటుచేసిరి.

తొట్టతొలుత 1918 లో ఈ కమిటీవాగు కార్యరంగమున ప్రవేశించిరి. అప్పటినుండి భాండాగారనిర్వహణ వారి చేతులమీదనే కొనసాగుచున్నది.

నిర్దేశింపబడిన లక్షరూపాయలనుండి వచ్చు ఆదాయముతో సరస్వతీమహాలు ఆనశ్యకతలు పరిపూర్తి నందుటలేదు. మదరాసు ప్రభుత్వ మొనగిన ధనముతో (1930-1936) సంస్కృతమున, తెలుగున, తమిళమున, మహారాష్ట్రమున నిచటగల పుస్తకముల పట్టికలు తయారుచేయబడినవి. 1947 లో స్వరాజ్యోదయమైన వెనుక మదరాసు ప్రభుత్వము పుస్తకభాండాగారనిర్వహణకు, కొన్ని ముఖ్యవ్రాత ప్రతులను వ్రాయించుటకు ధనమును మంజూరుచేయుచు వచ్చుచున్నారు. మదరాసు ప్రభుత్వపువారి ఆదరణమున కొన్ని విలువగల వ్రాతపుస్తకములు ముద్రణసౌభాగ్యము నందినవి. ప్రజల కుపయోగపడుచున్నవి. కాని ఇంకను యెన్నో కాఫీలు వ్రాయించవలసినవి, అచ్చొంతించవలసినవి మిగిలియున్నవి. ఈ కార్యనిర్వహణ మునకు ప్రజల ఆదరమును కేంద్ర రాష్ట్రప్రభుత్వముల సహాయమును నెంజేని యవసరము కా గలవు.

అనుబంధము తంజావూరి సంక్షేప చరిత్ర

చోళ రాజులు - కరికాలచోళుడు

చరిత్రకు తెలిసిన ప్రథమ ప్రఖ్యాతచక్రవర్తి కరికాలచోళుడు, ఇతడు కీ. వె. 50 నుండి 95 వరకు పాలించెను. కరికాలచోళుడు గొప్ప యుద్ధవీరుడు. రాజకీయ వేత్త. నిర్మాణవిదుడు. పాండ్య చేర భూపతుల సైన్యమును తంజావూరికి తూర్పున పదునైదు మైళ్ల దూరమున నున్న 'కోయిల్ వెన్ని' యుద్ధరంగమున జయించినాడు. కావేరీనదిపైన గొప్ప అనకట్టను నిర్మించిన వీరు డి.త.డే. ఈతడే కావేరిపూం పట్టణమును నిర్మించి దానిని గొప్ప రేవుపట్టణ మొనరించిన ఘనుడు. అతని కాలమునకు జెందిన "పట్టణప్పారై" అను గ్రంథమున నప్పటి వాణిజ్యోన్నతి రవాణా సౌఖ్యములను గూర్చి విపులవర్ణనలు గలవు. తమిళవాఙ్మయసరస్వతికి కిరీటమై భాసిల్లు "శిలప్పదికారము" కరికాలచోళుని ఉత్తరదిగ్విజయయాత్రను, మగధ పాలకుని శరణాగతిని, అవంతి మొదలగు ప్రదేశములను జయించుట అను విషయములను తెలియజేయుచున్నవి.

కరికాలచోళరాజును అతని దగ్గరి వంశీయులను "సంగకాలపు చోళు"లని వ్యవహరింతురు. వారికాలమున తమిళమున నెన్నో అమర కావ్యములు వెలసినవి.

విజయాలయచోళుడు

ఐదవ శతాబ్దిప్రాంతమున చోళు లజ్ఞాతదశయం దుండిరి. అప్పుడు పల్లవులు తలయెత్తి క్రమముగా దక్షిణదేశమున కధిపతులై తొమ్మిదవశతాబ్ది మధ్యభాగము వరకు యేలుచుండిరి. విజయాలయుడను చోళరాజు తన పూర్వీకుల గౌరవమును నిలబెట్టుచు రాజ్యాధికారమును కైవస మొనర్చుకొనెను. అతని పరిపాలనాకాలము

క్రీ. వె. 850-871 వరకు. ఇతడే తంజావూరు పట్టణమును 'ముత్తరాసు'ల పాలన నుండి తప్పించి తనకు రాజధానిగా నొనర్చుకొనెను. విజయాలయుని కాలమునుండి తంజావూరిచోళుల చరిత్ర ప్రారంభమైనది.

ఆదిత్యచోళుడు

విజయాలయుని కుమారుడు ఆదిత్యుడు తండ్రిని మించిన పుత్రుడు. "శ్రీపురంబియమ్" అనుచోట పాండ్యులను జయించిన వీరుడు. ఈ అపజయము నుండి పాండ్యవంశీయులు చాలకాలమువరకు తేరుకొనలేదు. ఆదిత్యుడు క్రీ. శ. 907 వరకు రాజ్యమేలెను. తర్వాత అతని కుమారుడు మొదటి పరాంతకుడు క్రీ.శ. 953 పాలించెను. ఇతనివెనుక మరల క్రీ. శ. 985 వరకు చోళుల ఖ్యాతి వెనుక కొదిగెను.

రాజరాజచోళుడు

రాజరాజచోళచక్రవర్తి నామమును విననివా రెవరును తమిళప్రాంతమున నుండరు. చోళవంశపయఃపారావారమునకు చంద్రునివంటివాఁ డీ రాజరాజు. ఇతని జైత్రయాత్రలు ప్రసిద్ధములు. ఇతనిరాజ్యము సింహాశ్రపాంతము, మైసూరు ప్రాంతముతో గూడి నేటి సంపూర్ణచెన్నరాష్ట్ర మంతయును వ్యాపించియుండెను. ఇతని కాలమున వాణిజ్యముతోపాటు కళలును సంపూర్ణముగా నభివృద్ధి నందినవి. ఇతడు నౌకాసైన్యము నభివృద్ధిపరచి తద్వారా తూర్పుఇండియా దీవులలో కొన్నిటిని, మలయా, ఇండోచైనా, బర్మాలను జయించెను.

రాజరాజచోళుని ఘనకార్యములలో ముఖ్యమైనది తంజావూరిలో బృహ దీశ్వరాలయనిర్మాణము. శిల్పకళాసౌభాగ్య మంతయు రాశీభూతమై ఈ దేవాలయము భారత దేశమునకే గర్వసూచకమై యున్నది. దీనిని ప్రజలు 'పెద్ద దేవాలయ' మని పిలుతురు. రాజరాజు క్రీ. శ. 985-1014 మధ్య చోళరాజ్య మేలెను.

రాజేంద్రచోళుడు

తర్వాత ఇతని కుమారుడు రాజేంద్రచోళుడు (1012 - 1044) కూడ ప్రఖ్యాతిజెందిన వీరుడు. పితృదత్తరాజ్యమును మఱింత విస్తరింపజేసి, సముద్రముపై గూడ చోళుల సంపూర్ణాధికారమును నిరూపించిన చక్రవర్తి రాజేంద్రుడు. రాజ

రాజచోళుని కుమార్తెను తూర్పుచాళుక్యరాజు విమలాదిత్యుని కిచ్చిరి. ఆమె పుత్రుడే రాజరాజనరేంద్రుడు. ఆంధ్రమహాభారతప్రోత్సాహకుడు. రాజేంద్రచోళుని కుమార్తెనే వేంగిరాజగు పై రాజరాజనరేంద్రున కిచ్చి వివాహమునర్పిరి. వీరిపుత్రుడే కులోత్తుంగుడు.

రాజేంద్రచోళచక్రవర్తి ఉత్తరహిందూస్థానమును గూడ తన హస్తగతమునర్చుకొనెను. కావుననే యితనికి “గంగైకొండ చోళుడ” ను అన్వర్థనామ మేర్పడినది. ‘గంగైకొండచోళపుర’ మను క్రొత్త రాజధానిని నెలకొల్పి అందొక దేవాలయమును పుష్కరిణిని నెలకొల్పెను. మలయాద్వీపకల్ప మా నాడు ‘కదర’ మని పిలువబడుచుండెను. రాజేంద్రుడు దేశముపై తన విజయమును సూచించుటకై కొన్ని గ్రామముల కా పేరును బెట్టెను.

రాజేంద్రుని వెనుక అతని కుమారులు రాజాధిరాజు, రాజేంద్రదేవుడు, వీరరాఘవుడు వారలు కీర్తిప్రతిష్ఠలతో తంజావూరి నేలిరి. వీరందరు వీరులు. చోళనౌకాదళమును బలపరచినవారు.

మొదటి కులోత్తుంగచోళుడు

1070 లో మొదటి కులోత్తుంగుడు తెనుగు భారత కృతిభర్త రాజరాజనరేంద్రుని కుమారుడు దౌహిత్రాంశమున చోళరాజ్యమునకు వారసుడయ్యెను. అతడు వేంగిదేశమున తన పుత్రులను రాజప్రతినిధులుగా నియమించి చోళ సింహాసనమధిష్ఠించెను. రాజ్యమును తీర్చిదిద్ది, శాంతిని నెలకొల్పిన రాజేతడు. చైనా, మలయా, సుమాత్రాల కీతడు రాయబారముల నంపి వాణిజ్యాభివృద్ధియేగాక ఆయా ప్రాంత చోళసామంతులతో స్నేహమునుగూడ నభివృద్ధి పఱచెను.

ప్రథమకులోత్తుంగచోళుని కుమారుడు విక్రమచోళుడు, మనుమడు రెండవ కులోత్తుంగుడు క్రీ. శ. 1150 వరకు రాజ్యమేలిరి. వారి వంశీయులు 1279 వరకు చోళరాజ్యమును పాలించుచుండిరి. కడపటి చోళరాజు మూడవ రాజేంద్రుడు.

చోరులు కేవలము పరాక్రమోపేతు లగు యుద్ధవీరులు, రాజ్యకాంక్షలే గాక, గొప్ప రాజకీయవేత్తలు, నిర్వహణకార్యధురంధరులు. అంతేకాదు గొప్ప కళాప్రియులు. వారి శిల్పములు, దేవాలయములు, తమిళకావ్యములు వారిని అమరుల నొనర్చినవి.

నాయకరాజులు

పదునాల్గవ శతాబ్దిలో విజయనగరము నేలిన రాజులు తంజావూరిని తమ సామ్రాజ్యమున చేర్చుకొనిరి. వారు తమ ప్రతినిధులమూలముగ నేలుచు వచ్చిరి. అట్టి ప్రతినిధులలో నొకఁడగు చెవ్వప్పనాయకుఁడు తంజావూరి నాయకవంశమునకు మూలపురుషుఁడు. ఇతఁడు 1532 లో అచ్యుతరాయలచే రాజప్రతినిధిగా తంజావూరిలో నియుక్తుడయ్యెను.

చెవ్వప్పనాయకుఁడు

చెవ్వప్పనాయకుఁడు క్రీ. శ. 1560 వరకు పాలించెను. ఇతఁడు గొప్ప భవన నిర్మాత, కళాప్రియుడు. ఇతఁడు చాల మతసహనము కలవాడు. క్రైస్తవులు, మహమ్మదీయులు, బౌద్ధులు అందఱు నితని యాదరణకు పాత్రులై యుండిరి. వారలందఱు నితనిని మిక్కిలిగా ప్రేమించుచుండిరి. ఇతని కాలములోనే బుడత కీచులు మొట్టమొదట నాగపట్టణమున నెలకొనిరి. ఇతనికి ఆప్తసఖుఁడు గోవింద దీక్షితుఁడు. ఇతఁడే చెవ్వప్పనాయకుని కుమారుఁడు అచ్యుతప్పనాయకుని కాలమున, మనుమఁడు రఘునాథనాయకుని కాలమున మంత్రిగా నుండెను.

అచ్యుతప్పనాయకుఁడు

అచ్యుతప్పనాయకుఁడు 1560-1600 వరకు రాజ్యమేలెను. ఇతఁడు కుళాగ్ర బుద్ధి గలవాఁడు, సూక్ష్మగ్రాహి, మహమ్మదీయులతోను, బుడతకీచులతోను నితడు పోరాడవలసి వచ్చెను. జాఫ్నాద్వీపపు రాజులకు బుడతకీచులకు కలిగిన కలహములలో జోక్యము కలిగించుకొని జాఫ్నా రాజునకు నాశ్రయమిచ్చెను.

రఘునాథనాయకుడు

అచ్యుత దేవరాయపుత్రుడే నాయకమణి రఘునాథనాయకుడు (1600-1634). నాయకరాజవంశమునకు శాశ్వతకీర్తి నాపాదించిన వాడీతడే. ఇతని కాలమున, సీతని ప్రాపున తంజావూరు గొప్ప విద్యతేంద్రముగా, కళాకూటముగా విలసిల్లినది. సంగీతసాహిత్యములకు పుట్టినిల్లై సంస్కృతి కాటపట్టై తంజావూరు ధన్యమైన దీతని కాలముననే. ప్రతిభావ్యుత్పత్తులు సమానముగా గలిగిన కవియు, పండితుడైన, సంగీతశాస్త్రవేత్తయు సాహిత్యజ్ఞుడైన ఖ్యాతినొందిన ఈ రఘునాథనాయకుడు 'ఆంధ్రభోజు' డన్న కీర్తి గడించినవాడు. ఇతని సభయందు కవులు కవయిత్రులు నిరంతరము గోష్ఠి సలుపుచుండెడివారు. వారిలో రంగాజమ్మ, రామభద్రాంబ, గోవిందదీక్షితులు, యజ్ఞనారాయణదీక్షితులు సుప్రసిద్ధులు. వీరి రచనలు నేటికిని రేపటికిని ఆంధ్రగీర్వాణసరస్వతుల కపూర్వాలంకారములుగా భాసిల్లగలవు.

రఘునాథనాయకుడు గొప్ప యుద్ధవీరుడగుకూడ. తోప్పురు యుద్ధరంగమున మధురజంజీ పాలకులను జయించినవాడు. తెలుగు ద్విపదరామాయణ కర్త కట్టా వరదరాజు తాతగూడ రఘునాథనాయకుని దండయాత్రలలో కుడిభుజమై పోరాడుచుండెను.

రఘునాథనాయకుడు సముద్రమును దాటి సింహళమునకు వెళ్లి జాఫ్నాలో బుడతకీచులను తరిమివేసి, నిర్వాసితుడై తన యాశ్రయములో నున్న ఆ దేశపు రాజును మఱల సింహాసన మధిష్ఠింపఁ జేసెను.

విజయరాఘవనాయకుడు

రఘునాథనాయకుని కుమారుడు విజయరాఘవనాయకుడు (1634-1673). ఇతని కాలమున తంజావూరు నొకవైపు మధురరాజులును మఱియొకవైపు బీజపూరు సుల్తానులును ముట్టడించిరి. 1653 నుండి 1659 వరకు బీజపూరువారి యధీనమున తంజావూరుండవలసివచ్చెను. విజయరాఘవనాయకుడు రాజధానిని వీడి పాటిపో వలసివచ్చెను. కాని 1659 లో సంభవించిన క్షామము మహమ్మదీయులను తంజావూరున నిలువనీలేదు. అదేసమయమున 'కల్లరు' లనువారి సైన్యము వల్లముకోట నుండి తురుష్కులను తఱిమివేసెను.

మహమ్మదీయులు పారిపోయిన తర్వాత విజయరాఘవనాయకుడు తంజూరిని దోలుచుండెను. కాని 1673 లో తంజావూరి నాయకవంశమునకు తుదిఘడియలు సమీపించినవి. మధుర నాయక రాజగు చొక్కనాథుడు తంజావూరును ముట్టడించెను. విజయరాఘవనాయకుడు నతని కుమారుడు మన్నారుదేవుడును రణరంగమున పోరాడుచు మరణించిరి. అంతఃపురాంగనలు 'జోహారు'ను నొనర్చిరి.

మన్నారుదేవుడు ధీమంతుడగు రాజకుమారుడు. ప్రసిద్ధ రచయిత, మగ్గరికుమార్తెను ప్రేమించి తండ్రికోపాగ్నిక పాత్రుడు కావలసివచ్చెను. ఈ యపరాధమునకై తండ్రి యాతని కారాగృహమున బంధించి యుంచెను. మధుర రాజులు దండెత్తివచ్చినప్పుడే విడుదలచేసెను. ఆ యుద్ధముననే తండ్రి కొడుకు లిరువురు మరణించుట జరిగినది, కాని కారాగారవాసమున మన్నారుదేవుడు 'విజయరాఘవాభ్యుదయ' మను కావ్యమును రచించెను.

ఈ నాయకరాజుల కాలముననే బుడతకీచులు, డచ్చివారు, ఆంగ్లేయులు, పరాసులు మొదలుగాగల విదేశీయులు మన దేశమున నెలకొనిరి. ఇదియే తర్వాత విదేశీయుల పాలనలోనికి భారతదేశము వచ్చుటకు పునాదియైనది. ఐరోపీయ వ్యాపారులు మిషనరీలు నాయకరాజులను గూర్చి విపులముగా వ్రాసియున్నారు. వీనివలన ఆయా రాజుల గొప్పదనమును మునము తెలిసికొన వీలగును. విదేశీయుఁడొకఁడు తురుష్కులు ముట్టడించినప్పటి తంజావూరి పరిస్థితిని కనులకు కట్టినట్లు (17 వతాబ్ది మధ్యభాగమున) తన యత్తరము మూలముగా వివరించియున్నాడు. "తంజావూరు వైభవోపేతమైన పట్టణము, సారవంతమైన మైదాన ప్రదేశమున నున్నదని, ఐరోపాలోని బలవత్తరమైన పుటభేదనముల కెంతమాత్రము తీసిపోదని, సుశిక్షితమైన సైన్యముతో రక్షింపబడియున్నది, ఒక్క ఫరంగియు లేక శత్రువుల నెదుర్కొనగలద"ని చెప్పియున్నాడు.

విజయరాఘవనాయకుడు పవిత్ర మగు తులసిని శత్రువు లెంతమాత్రము త్రొక్కరని యెంచి వీధులంతయు తులసీదళములచే నింపెను. కాని అది శత్రువుల నాటంకపఱుపలేదు, సరిగదా మెత్తని పఱువువలె సహాయ మొనర్చెను. ఈ కట్టు

కథను మహారాష్ట్రరాజులకుగూడ జోడించుచుందురు. విజయరాఘవుడు బలహీనుఁ డన్నమాట వాస్తవమే రాజ్యమును వీడి రెండుమార్లు పారిపోయి బీజపూరునకు సామంతుఁ డైనవాఁడు. కాని మధురరాజులను ధైర్యముతో నెదుర్కొని కొంత వరకు తనకు వచ్చిన పిరికిపేరును తుడిచివేసుకొన్నాఁడు. వీరవతంసులని పేరుబడిన మహారాష్ట్రులకును పై కథ యంటగట్టుటయు పొసగదు. కావున నది కల్పనా మాత్రమే.

అళగిరిపాలనము

విజయరాఘవునికి వెనుక తంజావూరు మధురరాజ్యమున చేరినది. మధుర రాజు చొక్కనాథనాయకుఁడు తన సోదరుఁ డగు అళగిరిని 1673 లో తంజావూరి కధికారిగా నియమించెను. అతని సలహాదారులలో నొకఁడగు రాయసం వెంకన్న విజయరాఘవనాయకుని మనుమఁడగు సెంగమలదాసును రాజ్యమునకు ప్రతినాయకునిగా నిలువబెట్టెను. ఈ సెంగమలదాసును అంతఃపురాంగనలు 'జౌహరు' ను జరుపునప్పు డెట్లో బయటికి దెచ్చి నాగపట్టణమున నొక వర్తకునియింట గుప్తముగా పెంచుచుండిరి. రాయసం వెంకన్న బీజపూరుసుల్తానుకు సెంగమలదాసుకు సహాయము చేయవలసినదిగా ప్రార్థనపత్రమును పంపెను. సుల్తాను వెంకోజీ లేక ఏకోజీ అను మహారాష్ట్ర సైన్యాధీశునితో కొంతసైన్యమును పంపెను. ఏకోజీ చొక్కనాథనాయకుని అయ్యంపేట యుద్ధక్షేత్రమున 1674 లో నోడించి సెంగమలదాసును రాజ్యాధికారిని చేసెను.

ఇంతలో సెంగమలదాసు పెంపుడుతల్లికి రాయసం వెంకన్నకు మధ్య స్పర్ధలు చెలరేగినవి. ఆమె అధికారమునకు లొంగ నిష్టపడక వెంకన్న దిగ్విజయయాత్రలో తత్పరుడైయున్న ఏకోజీకి సహాయము చేయవలసినదిగా కబురుపంపెను. ఈ యవకాశమును పురస్కరించుకొని ఏకోజీ సడిచప్పుడులేక, ఒక్క ఫిరంగినైన నుపయోగించక తంజావూరిని స్వాధీనము చేసుకొనెను. కుఱ్ఱవాఁడగు సెంగమలదాసు అరియలూరికి పారిపోవుటచే మహారాష్ట్రుల నడ్డుపెట్టు వారెవరును లేరైరి. అప్పటినుండి తంజావూరున మహారాష్ట్రపాలన ప్రారంభమయ్యెను.

ఏకాదశీ (1676-1683) శహాదీ (1684-1712) శరభాదీ (1712-1728)

మహారాష్ట్రరాజులు-ఏకోజీ లేక వెంకోజీ

ఏకోజీ 1676 నుండి 1683 వరకు తంజావూరి నేలెను. ఇతఁడు ముందు వెనుక లాలోచింపక యుద్ధరంగమున నులుకు వీరుఁడు. కాని తంజావూరిలో నెలకొన్న తర్వాత రాజ్యమును స్థిరపఱచి మహారాష్ట్రరాజ్యవంశమును దక్షిణమున స్థాపింపవలె నన్న యభిలాష ఇతనిలో గలిగినది. ఉత్తరమున మొగలుసుల్తానులకు సింహ స్వప్నముగా నున్న శివాజీమహారాజు తమ్మునితో కలిసి యావద్భారతదేశమున హిందూధర్మపునరుద్ధరణను గూర్చిన కలలను గాంచెను. కాని ఏకోజీ తన స్వాతంత్ర్యము భంగ మగు నని సోదరునితో నేకీభవింపలేదు.

ఏకోజీ తంజావూరున శాంతిభద్రతలను నెలకొల్పి, వ్యవసాయము నభివృద్ధి పఱచి వైభవోన్నతిని పెంపొందించెను. తంజావూరిపై కన్ను వేసిన మైసూరు రాజులతోను మధురవారితోను ఏకోజీ పోరాడి విజయమును గాంచెను. రాజకీయ కల్లోలములున్నను ఏకోజీ సాహిత్యమును కళలను నభివృద్ధి పఱచెను. గీర్వాణాంధ్రము లీతనిసభలో చేతులుకలుపుకొని నృత్యమాడినవి. శివరామకవి యను ఏకోజీ సమకాలీన కవి రచనగా భావింపబడు 'కామకళానిధి' యను గ్రంథమున తిరుచునా పల్లి కోటను మైసూరివారి బారినుండి ఏకోజీ కాపాడిన వీరగాథ వర్ణితమైయున్నది.

ఏకోజీ తాను బ్రతికియుండగనే తన మువ్వురు కుమారులకు, శహాజీ, శరభాజీ, తుక్కోజీలకు రాజ్యాధికారము నొసఁగెను. శహాజీ తంజావూరినుండి, శరభాజీ సాక్కోట నుండి (కుంభకోణమునకు దగ్గర నున్నది) మన్నారుగుడి సమీపమున నున్న మహాదేవి పట్టణమునుండి తుక్కోజీ యేలుచుండిరి.

శహాజీ 1684 నుండి 1712 వరకు రాజ్యపాలన గావించెను. ఇతఁడు గొప్ప విద్వాంసుఁడు, ధీమంతుఁడు, అభ్యుదయగామి. తన తండ్రిగారి మంత్రుల సహాయముచే యుద్ధమునందును రాజ్యానిర్వహణమునందును శహాజీ నిపుణుడయ్యెను. జింజీకోటపై దండెత్తివెల్లి యచ్చట నున్న శివాజీమహారాజుపుత్రుఁడు రాజారాము

నకు మొగలులను తఱుమగొట్టుటకు సహాయపడెను. కాని తత్ఫలితముగా శహజీవై మొగలుసేనాని జుల్ఫీకర్ ఆలీఖాన్ మూడుమార్లు దండెత్తివచ్చుట సంభవించెను. శహజీ అతనికి గొప్ప మొత్తమును కప్పముగా సమర్పించవలసివచ్చెను.

శహజీకాలమున తెలుగు సంస్కృతములు అభివృద్ధినంది ఆయా భాషలలో చక్కని కావ్యములు వెలసినవి. ఏకోజీకాలమున మంత్రిగా నున్న గంగాధరమఖి కుమారుడు త్ర్యంబకమఖి శహజీకి మంత్రి. అతడే 'ధర్మాకూత' మనుషేర విజ్ఞానసర్వస్వ మనఁదగు రామాయణవ్యాఖ్యను సంస్కృతమునఁ రచించిన పండి తుఁడు. 'మహారాష్ట్ర దర్బారుహాలు' శహజీ నిర్మించె నందురు. దేశమం దంతటను, ధర్మశాలలు, వసతిగృహములు, వైద్యమందిరములను నిర్మించెను. తిరువారూరు నందలి త్యాగరాజస్వామికి పరమభక్తుడై ఆ దేవుని మధ్యాహ్ననై వేద్యము, పూజ ముగిసిన వని తెలియజేయు ఘంటానాదము వినిగాని భుజించెడువాఁడుకాఁడు.

శహజీ సాహితీపరుల కందరికి ఒక గ్రామమును దానముచేసి అచ్చట రచనాకార్యక్రమమున కనువగు వసతులను కల్పించెను. 'తిరువిననల్లూర' ను నీ గ్రామమున రాజుగారి పండితులు నలుబదిమంది నివసించుచు కావ్యరచన చేయుచుం డిరి. ఈ గ్రామమునకు 'శహజీరాజపుర' మను పేరు ప్రసిద్ధమైనది.

శహజీ పోషించిన పండితులలో నొకఁడగు వేంకటకృష్ణదీక్షితులు నటేశ విలాసము, ఉత్తరచంపుపు, అను గ్రంథములను రచించెను. శహజీ స్వయముగా కవి, పండితుఁడు, సంగీతజ్ఞుఁడు. కర్ణాటకసంగీతముపై నీతఁడు సమకూర్చిన వ్రాత ప్రతులు పరిశోధకులకు తఱుగనిగనులై యున్నవి.

శరభోజీ-తుక్కోజీ

శహజీ వెనుక శభోజీ తుక్కోజీ కలిసి రాజ్యపాలన చేసిరి. (1712 - 1728) శరభోజీ గొప్ప యుద్ధవీరుఁడు. రామనాథపురము సేతుపతిని మధురనాయకరాజును గెలిచెను. శివగంగ జమీందారీని యేర్పజచిన దీశఁడే. 1725 లో సతారాలోని

మహారాష్ట్రరాజు 'సాహు' సహాయముతో నైజామునుల్తాను సైన్యమును తఱిమి వేసినాడు. అతనికి పిల్లలు లేరు. అతని రాణి యొకర్త చాకలిబాలు నొకని తన పుత్రుఁ డని నాటకమాడ ప్రయత్నించినది, గాని ఆ గుట్టు త్వరలోనే బయల్పడినది.

శరభోజీకి వెనుక నతని తమ్ముడు తుక్కోజీ లేక ప్రథమ తులజాజీ 1728 లో రాజ్యమునకు వచ్చెను. తిరుచినాపల్లిలో నున్న చందాసాహేబితనిని యుపద్రవ పెట్టుచుండెను. కావున నైజాముతో సంధిచేసికొనవలసి వచ్చెను. ఇతఁడు ప్రఖ్యాత మధురరాణి మీనాక్షికి, చందాసాహేబునకు వ్యతిరేకముగా సహాయపడెను. కాని తురుష్కులచే మధురహిందూరాజ్య మంతమొందుటను నివారించలేక పోయెను. తన పూర్వీకులవలెనే ఇతఁడును బహుభాషావిదుఁడు, విద్వాంసుఁడు, కళారసికుఁడు. ఇతఁడే హిందూస్తానీసంగీతమును తంజావూరులో ప్రవేశపెట్టెను. అతఁడు రచించిన 'సంగీతసారామృత' మను గ్రంథమే యతని సంగీతమందుగల ప్రజ్ఞకు, అభిరుచికి తార్కాణము. ఘనశ్యాముఁ డను అతని మంత్రి అరువదినాలుగు గ్రంథములను రచించినవాఁడు. ఘనశ్యాముని భార్యలు సుందరీకమలలుగూడ ప్రసిద్ధరచయితలే.

ఇతని కాలముననే తంజావూరికి తూర్పుగా మ డుమైళ్ల దూరములో నున్న మారియమ్మవారి కోవెల నిర్మించబడినది. ఇతని గుర్తు సదాశివ బ్రహ్మేదుఁ డీ దేవాలయమునకు ప్రోక్షణాదులను చేతులారఁ జేసి పవిత్ర మొనర్చినాడు.

ఏకోజీ యను బాబాసాహేబు-సుజనాబాయి

మొదటి తులజాజీ కుమారుఁడు ఏకోజీ 1736 నుండి యొక సంవత్సరము పాటు రాజ్యమేలెను. ఇతనికి 'బాబాసాహేబు' నామాంతరము కలదు. రాజ్యము నందలి అంతఃకలహముల నవకాశముగా తీసుకొని చందాసాహేబు మామగారైన 'సయ్యదు' అధికారమును ప్రాప్తింప యత్నించెను. ఇంతలో ఏకోజీమృతి సంభవించినది. కుమారుఁడు "ప్రతాప్" చిన్న బాలుఁడు. కాబట్టి రాణి సుజనాబాయి కొలదికాలము పాలించినది. నైజామునుల్తాను సయ్యదుమూలమున తంజావూరిలో కుట్రలను చేయించుచుండెను. తులజాజీసోదరుఁడు శరభోజీకుమారుఁ డని

పేరుపెట్టి “కాట్టరాజా” (1737) అను నతనిని సింహాసన మధిష్ఠింపజేసెను. సుజనా శాయిని అన్యాయముగా చంపివేసిరి. ఒక గోడ అలమారులో నామె నాభరణ సహితముగా కూర్చుండబెట్టి పైన గచ్చుపూసిన ట్లాక జనశ్రుతి యున్నది. కాట్టరాజా సయ్యద్, చందాసాహేబుల సాహాయ్యముతో కొలదికాల మేలెను. చందాసాహేబాతని మోసగాఁ డని తీర్మానించి రాజ్యభ్రష్టుని గావించెను.

తర్వాత తుక్కోజీ కుమారుఁడు ప్రతాపసింహుఁడు 1739 లో రాజ్యము నకు వచ్చెను. తంజావూరు పురప్రముఖు లాతని రాజ్యమును స్వీకరింపు మని కోరి నట్లు చెప్పదురు. మహారాష్ట్రమహారాజులలో తుదివాఁ డీతఁ డనియే చెప్పవచ్చును. ఇతఁడు గొప్పవీరుఁడు, విద్వాంసుఁడు, మహమ్మదీయుల ధాటినుండి హైందవ సంస్కృతిని కాపాడిన ఘనుఁ డీతఁడు. ‘సయ్యద్’ ను రూపుమాపి తంజావూరున అంతఃకలహముల నంతమొంద జేసినాఁడు. సతారాలోని మహారాష్ట్రరాజును కలుపుకొని కర్ణాటకనవాబును ఓడించి ‘చందాసాహేబును కారాగారమున బంధించెను. కాట్టరాజా యొక్క వారసత్వమును బలపఱచుచు అతనికై పోరాడవచ్చిన ఆంగ్లేయులను ‘దేవకోట’ నిచ్చి తన వైపునకు త్రిప్పుకొనెను. కాని అదేరీతిని ఫ్రెంచివారు పోరాడ వచ్చిన ఁడు మానోజీ అను తన సైన్యాధిపతిసహాయమున యుద్ధముచేసి వారి నోడించెను.

తంజావూరిపై కర్ణాటకనవా బనేకమార్లు దండయాత్రలు సలిపి పరాజిత్తుఁ డయ్యెను. కాని ఆంగ్లేయు లానవాబుకు సహాయముగా వచ్చినప్పుడు ప్రతాపసింహుఁ డంతో ధనమును కప్పముగా చెల్లింపవలసి వచ్చినది. ఆ కాలమున తంజావూరు కర్ణాటకయుద్ధములకు కేంద్రముగా నుండెడిది. ప్రతాపసింహుఁడును, అతని సైన్యాధీశులు నీ యుద్ధములందు నిమగ్నులై యుండిరి.

రెండవ తులజాజీ

ప్రతాపసింహుఁడు కీర్తి ప్రతిష్ఠలతో రాజ్యమేలి 1763 లో దివంగతుఁ డయ్యెను. అతని కుమారుఁడు రెండవ తులజాజీ రాజ్యమునకు వచ్చి 1787 వరకు

మేలెను. తులజాజీ కూడ గొప్ప విద్వాంసుడు. అనేక భాషలను నేర్చినవాడు. కళలకు సాహిత్యమునకు నాశ్రయ మిచ్చి గౌరవించినవాడు. కాని అతని కాలమున బ్రిటిషువారు తంజావూరిరాజకీయములలో నెక్కువగా జోక్యము గలిగించుకొను చుండిరి. కర్ణాటకనవాబు తంజావూరును తనరాజ్యమున కలుపుకొన నుద్యుక్తుడై యుండెను. తూర్పుఇండియా కంపెనీవారు కర్ణాటకనవాబును కలసి తంజావూరును 1773లో ముట్టడించి ఆక్రమించిరి. కీ. శ. 1776 వరకు తంజావూరు తురుష్కుల పాలనలో నుండెను. ఇంగ్లాండులో తూర్పుఇండియా కంపెనీ యధికారులు, తమ స్నేహితుఁ డగు తులజాజీని రాజ్యభ్రష్టుని గావించిన కారణములను తెలుపు మని భారతదేశమందలి కంపెనీవారిని కోరిరి. దానితో మరల తులజాజీని రాజును జేసిరి. కాని ఆంగ్లేయుల ప్రాభవము దినదినాభివృద్ధి నందుచుండెను. తులజాజీ అంత్య కాలమున పుత్రుల నందఱిని గోల్పోయెను. తుదకు శరభోజీ అను బాలుని దత్తు తీసుకొనెను.

అమరసింగ్

శరభోజీ బాలుడైనందున 'ప్రతాపసింహుని పుత్రుడ' నని అమర సింహుఁడు తూర్పుఇండియా కంపెనీవారి నె నుముతో రాజ్యమునకు వచ్చి 1786 నుండి 1798 వరకు నేలెను. తన పాలనలో నున్న శరభోజీని అమర సింహుఁడు కష్టముల పాలుగావించెను. కాని దేశములో డచ్చి ఘోర 'స్కార్టు' సహాయపడకున్నచో శరభోజీ అమరసింహుని కుట్రలకు బలి యయ్యెడివాడే.

అమరసింహుఁడు శరభోజీదత్తత న్యాయపూర్వకము గాదని నిరూపింప యత్నించెను. స్కార్టు నిశితముగా రాచవ్యవహారములను పరిశీలించి దత్తత న్యాయమైన దని ఆంగ్లేయులకు నచ్చజెప్పి కృతకృత్యుఁ డయ్యెను.

శరభోజీపై పన్నిన కుట్రను మినహాయించి అమరసింహుఁడు ప్రజారంజకుఁ డగు పాలకుఁ డని పేరుగాంచెను. కాని ఆంగ్లేయులపాలన నెదుర్కొన్న కారణమున గాబోలు ఇతనిని గూర్చి యంతయు మలీమనచరిత్రయే గానవచ్చుచున్నది.

శరభోజీ

శరభోజీ 1798 లో రాజ్యపాలన యంతయు తూర్పుఇండియా కంపెనీవారి కొనంగి తనకాలము నంతయు విజ్ఞానార్జనమునకు వినియోగించెను. ప్రాణదాత యగు స్కావ్లోర్టు ఇతనికి గురువై ఐరోపీయభాషలను నేర్పెను. అంతేగాక భారతీయ భాషావిదులగు విద్వాంసులను రాజునకు విద్యనేర్పుటకై యేర్పాటుగావించెను. అనతికాలములోనే శరభోజీ సకలభాషాప్రవీణుడును, విజ్ఞానవిశారదుడు నయ్యెను. సమకాలీనులును సుప్రసిద్ధులును నగు బిషప్పు హేబర్, వాలెన్షియా మొదలగువారితని సూక్ష్మబుద్ధిని, విశాలజ్ఞానమును, సర్వతోముఖప్రతిభను యెన్నో సంపుటములలో పొగడియున్నారు. రాజ్యభారమును ఆంగ్లేయుల కప్పగించి తన శక్తి నంతయు విజ్ఞానకలనకు వినియోగించి శాశ్వతకీర్తిని బడసినవాడు శరభోజీ. సంగీతమున, విజ్ఞానమున, వైద్యమున, పరిశోధనలను జరిపి గ్రంథములవ్రాసి వ్రాయించిన కళారాధకుడు, శాస్త్రవేత్త శరభోజీ.

సరస్వతీమహా లీ మహారాజు సాహిత్యకృషియొక్క ఫలితమే. అతడు క్రీ.శ. 1832 లో కీర్తి శేషుడయ్యెను.

శరభోజీ కుమారుడు తంజావూరి మహారాష్ట్రపాలకులలో కడపటి వాడు. అతడుగూడ తండ్రి గుజాడలలో నడచుచు కళను, సాహిత్యమును, సంగీతము నభివృద్ధిపఱచెను. అతడు కళాభిరుచి విజ్ఞానజిజ్ఞాస కీర్తింపడగినవి.

1849 - వ సంవత్సరము అతడు చేసిన ఖర్చు 1,45,439 రూప్యములు. దానిలో 21, 589 సరస్వతీమహాలు కొరకు వినియోగింపబడినవి. క్రీ. శ. 1855 లో అతని మరణానంతరము తంజావూరు ఆంగ్లేయుల పాలనలోనికి పూర్తిగా వచ్చి వారి సామ్రాజ్యములో నంతర్లీనమైనది.

Printed At
THE PATHNAM PRESS,
MADRAS-I.

40